

RESPONSE-TIEDONKERUUN 28.–29.10.2008 TULOKSET

Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin osaraportti 3

Esko Kaukonen (toim.)

Pelastusopisto

Moniste 12.1.2009

TIIVISTELMÄ

Pelastustoimen tulevaisuusseminaarin 28.–29.10.2008 yhteydessä Jyväskylässä toteutettiin osanottajille kyselykartoitus käyttäen Global Response Oy Ltd:n toimittamaa langatonta yleisövastausjärjestelmää, joka mahdollisti vuorovaikutteisen työskentelyn osanottajien kanssa. Kyselyyn osallistui yhteensä 28 henkilöä sisäasianministeriön pelastusosastosta, läänien pelastusosastoista, alueiden pelastuslaitoksista, pelastusalan järjestöistä, yhteistyöorganisaatioista ja Pelastusopistosta. Kyselyllä haluttiin kartoittaa laaja-alaisesti näiden pelastustoimen keskeisten asiantuntijoiden käsityksiä pitkän tähtäyksen tulevaisuusluotauksen tarpeesta pelastustoimessa, Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin ehdottaman skenaariomallin 2025+ käyttökelpoisuudesta, pelastustoimen kehittämistarpeista tulevaisuuden toimintaympäristöä ajatellen, tulevaisuuden riskikehityksestä ja siihen varautumisesta sekä pelastustoimen kriittisistä menestystekijöistä

Kukaan vastaajista ei olettanut turvallisuusuhkien tulevaisuudessa vähenevän. Lähes kaikki pitivät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimen kannalta vähintään tärkeänä ja kolmasosa vastaajista jopa kriittisen tärkeänä. Noin 80 % vastaajista piti Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin ehdottamaan skenaariomalliin 2025+ valittuja muutostekijöitä tulevaisuuden kannalta merkittävinä, ja suurin osa vastaajista piti malliin liittyvien skenaarioiden nimityksiä kuvaavina. Vastaajien antamista kouluarvosanoista voidaan päätellä, että he arvostavat hiukan enemmän pelastustoimen toiminta-ajatusta kuin visiota ja ydinarvoja, vaikka toiminta-ajatus on nykykäsitysten mukaan liian monisanainen. Kyselyssä annetuista vaihtoehdoista merkittävimpinä tulevaisuuden turvallisuusriskinä vastaajat pitivät energian saatavuushäiriöitä, ilmastonmuutoksen seurauksia, merellisiä öljyonnettomuuksia ja systeemisiä riskejä.

Kyselyn tarkoitus oli käytännöllinen: haluttiin tietoa Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin jatko-työskentelyä varten. Hankittua tietoa voidaan pitää riittävän luotettavana kyseiseen tarkoitukseen. Tiedon pätevyyttä olisi lisännyt se, että tiedonkeruun yhteydessä käytyjä mielenkiintoisia keskusteluja olisi tallennettu myöhempää analysointia varten.

Avainsanat: Tulevaisuuden ennakointi; Skenaariot; Toimintaympäristön muutos; Strateginen suunnittelu; Toiminta-ajatus; Visio; Ydinarvot; Kriittiset menestystekijät

ABSTRAKT

Vid sammanhang av Räddningsväsendets framtidsseminarium den 28.–29.10.2008 i Jyväskylä genomfördes förfrågningsutredning. Den gällde med Global Response Ab Ltd:s trådlösa responssystem, vilket möjliggjorde interaktivt arbetandet med seminariets publik och deltagare. I förfrågningen deltog tillsammans 28 personer från inrikesministeriets och länens räddningsavdelningar, räddningstjänstregioner, räddningsväsendets organisationer, Räddningsinstitutet och en samarbetsorganisation. Med förfrågningen ville man kartlägga de viktigaste experters åsikter av framtidsspaningens behov hos räddningsväsendet, brukbarhet av scenariomodell 2025+ framställd av räddningsväsendets framtidsrådet, räddningsväsendets utvecklingsbehov med hänsyn till framtidens omvärld, framtidens riskutveckling samt räddningsväsendets kritiska framgångsfaktorer.

Ingen av svararna tyckte att säkerhetsrisker och hot skulle minska. Nästan alla förutsåg att anteciperandet av framtiden är viktigt för räddningsverket och en tredjedel anser det kritiskt betydligt. Ungefär 80 % av svararna ansåg, att förändringsfaktorer i Räddningsväsendets framtidsrådets scenariomodell 2025+ är betydelsefulla från framtidsperspektiv, och de flesta av deltagarna ansåg scenariobenämningarna betecknande. På grund av svararnas uppskattningar kunde man härleda att svararna värdesätter räddningsväsendets mission lite högre än vision och grundvärden, fast missionen är på ganska mångordig. Av alternativa framtidsrisker ansåg svararna de mest betydelsefulla att vara energiavbrott, klimatförändringens konsekvenser, olja olyckor på havet och systemiska risker.

Förfrågningens ändamål val praktisk: anskaffa vetandet för Räddningsväsendets framtidsrådets kommande arbete. Resultatet kan anses vara tillräcklig pålitlig för den meningen den är förberett. Hade man upptecknad och analyserad också intressanta debatter under förfrågningen skulle informationens validitet ha blivit kanske mer användbar.

Nyckelord: Framtidsspaningen; Scenarier; Omvärlds förändring; Strategisk planering; Mission; Vision; Grundvärden; Kritiska framgångsfaktorer

SUMMARY

In conjunction with Rescue Services Future Seminar held in Jyväskylä 28th – 29th October 2008 a survey study was carried out among the partakers. The survey was realized using a wireless public response system provided by Global Response Oy Ltd, which facilitated interactive work with the respondents. Altogether 28 people from the Ministry of Internal Affairs, municipal rescue units, local rescue units, rescue services organizations, Emergency Services College as well as one cooperative organization took part in the survey. The aim of the survey was to map a wide range of views these pivotal rescue services experts have concerning the necessity of a long-term future prediction system in rescue services, the usability of the 2025+ scenario model proposed by the future prediction council, the development needs of rescue services with regards to future sphere of operations, the development of risks in the future and how to prepare for them as well as the critical factors in successful rescue services.

None of the respondents assumed the risks to decrease in the future. Almost all regarded future prediction as at least important, with one third of the respondents listing it as critically important. Approximately 80 % of respondents felt that the 2025+ scenario model proposed by the future prediction council included change factors that are significant for the future and most of the respondents felt the scenario model descriptions were apt. The school grading values given by the respondents suggest that they appreciate rescue services operational concept more than the vision and the core values, although the operational concept is viewed as too wordy according to modern standards. Of the alternatives given in the survey as most significant future safety hazards the respondents chose energy supply interruptions, climate change hazards, oil hazards at sea and system failures.

The aim of the survey was practical: information was needed for continuing the work of the rescue services future prediction council. For this purpose rescue services management and central cooperation partner views and perceptions had to be charted. The information acquired can be regarded as sufficiently reliable for the said purpose. The validity of the data could have been further reinforced by recording the interesting conversations that took place during the survey realization for further analysis.

Key words: Future prediction; Scenarios; Sphere of operations change; Strategic planning; Operational concept; Vision; Core values; Critical success factors

ALKUSANAT

Pelastustoimen toimintaympäristön muutosta ja tulevaisuutta koskevan keskustelun käynnistäjäksi ja ylläpitäjäksi on perustettu Pelastustoimen tulevaisuusluotausraati, jonka tehtävänä on

- 1) Tuottaa olemassa olevaa tietoa ja asiantuntijamielipiteitä analysoiden tulevaisuustietoa, jolla toimijoita autetaan varautumaan muutoksiin
- 2) Tuottaa ehdotuksia siitä, millaista arvottamista, innovatiivisuutta, strategista päätöksentekoa ja proaktiivista toimintaa tarvitaan halutun tulevaisuuden tilan saavuttamiseksi.

Tulevaisuusluotausraadin osaraportissa 1 käsiteltiin yhteiskunnan trendejä pelastustoimen näkökulmasta tarkasteltuna. Osaraportissa 2 esitettiin pelastustoimen tulevaisuusluotauksen pohjaksi laadittu perusskenaariomalli sekä kuvataan sen kehittelyprosessi. Tämän hetken haasteena on saat-
taa skenaariomalli ja muu Raadin ennakointityö laajempaan keskusteluun. Siihen liittyen järjestettiin Jyväskylässä 28.–29.10.2008 tulevaisuusseminaari, johon kutsuttiin tulevaisuusajattelusta kiin-
nostuneet Pelastustoimen asiantuntijat. Seminaarin yhteydessä toteutettiin tiedonkeruu, jonka tulok-
set esitetään tässä Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin osaraportissa 3.

Helsingissä 12. tammikuuta 2009

Markku Haranne

Esko Kaukonen

Kimmo Kohvakka

Esa Kokki

Kari Lehtokangas

Seppo Lokka

Olli-Pekka Ojanen

Veikko Peltonen

Simo Tarvainen

SISÄLTÖ

1 Tiedonkeruun toteutus.....	7
2 Tiedonkeruun tarkoitus ja tulosten laatu	8
3 Tulokset.....	9
3.1 Tulevaisuusluotauksen tarve pelastustoimessa	9
3.2 Ehdotetun skenaariomallin 2025+ käyttökelpoisuus.....	10
3.3 Pelastustoimen strategiset kehittämistarpeet	15
3.4 Tulevaisuuden turvallisuusriskit ja niihin varautuminen.....	19
3.5 Pelastustoimen kriittiset menestystekijät.....	24
4 Yhteenveto.....	26
LIITE 1. Tiedonkeruussa esitetyt kysymykset	29
LIITE 2. Vastausten jakaumatietoja (Global Response Oy Ltd).....	34
LIITE 3. Ristiintaulukointeja (Global Response Oy Ltd).....	37

1 Tiedonkeruun toteutus

Pelastustoimen tulevaisuusluotaukseen liittyvä tiedonkeruu toteutettiin Pelastustoimen tulevaisuus-seminaarin 28.–29.10.2008 yhteydessä Jyväskylässä jälkimmäisenä seminaaripäivänä. Tähän käytettiin Global Response Oy Ltd:n toimittamaa langatonta yleisövastausjärjestelmää, jonka käyttöön liittyvä tekninen tuki hankittiin niin ikään Global Response Oy Ltd:ltä. Response-järjestelmä on suunniteltu erikokoisten ryhmien mielipiteiden keräämiseen ja analysointiin. Siihen liittyvän laitteiston avulla voitiin yleisön antamista vastauksista esittää jakaumatietoja reaaliaikaisesti. Lisäksi kyselyn yhteydessä voitiin käydä keskustelua sekä sisällyttää osanottajien tekemien ehdotusten mukaisia kokonaisuuksia kysyttäviin asioihin. Tämä mahdollisti vuorovaikutteisen työskentelyn osanottajien kanssa.

Seminaariin oli lähetetty henkilökohtainen kutsu Pelastustoimen neuvottelukunnan jäsenille, Pelastustoimen johdon foorumin jäsenille sekä muutamalle yhteistoimintakumppanille, jotka eivät kuuluneet edellä mainittuihin yhteisöihin. Seminaariin osallistui ensimmäisenä seminaaripäivänä 35 henkilöä. Toisena seminaaripäivänä, jolloin tiedonkeruukysely toteutettiin, osanottajamäärä oli 28 henkilöä. Response-järjestelmä olisi mahdollistanut kaikkien kyselyyn osallistuneiden tunnistamisen henkilön tarkkuudella. Tämän ajateltiin kuitenkin voivan vaikuttaa heikentävästi vastaajien arviointien laatuun. Siksi päätettiin kysyä taustatietona ainoastaan osallistujan taustaorganisaatio viisi-luokkaisesti: 1. sisäasianministeriön tai läänin pelastusosasto, 2. alueen pelastustoimi, 3. pelastusalan järjestö, 4. Pelastusopisto, 5. muu. Kyselyyn vastanneet ($n = 28$) jakautuivat näihin taustaorganisaatioihin seuraavasti:

1. Sisäasianministeriön tai läänin pelastusosasto: 8 henkilöä (28.6 % osanottajista)
2. Alueen pelastustoimi: 10 henkilöä (35.7 % osanottajista)
3. Pelastusalan järjestö: 3 henkilöä (10.7 % osanottajista)
4. Pelastusopisto: 6 henkilöä (21.4 % osanottajista)
5. Muu: 1 henkilö (3.6 % osanottajista)

Ryhmässä 5. Muu on ainoastaan yksi henkilö. Siksi tässä raportissa on pääsääntönä olla julkaisematta tälle ryhmälle tilastoituja vastauksia anonymiteetin säilyttämiseksi.

Tiedonkeruussa käytetyt kysymykset ovat **liitteessä 1**. Kysymysluettelo alkaa kysymyksestä numero kaksi, koska ensimmäisellä kysymyksellä ainoastaan varmistettiin, että vastaajat hallitsevat Response-järjestelmän käytön. Kysymysten yhteyteen on merkitty myös tieto siitä, miten kysyttävistä asioista on muodostettu tilastollisia muuttujia. Kysymyksen 6 alakohdat laadittiin kyselyn aikana osanottajien tekemien ehdotusten pohjalta. Samoin kysymyksen 18 alakohdat perustuvat osanottajien ehdotuksiin. Kysymykset 22–25 otettiin mukaan osanottajien aloitteesta.

2 Tiedonkeruun tarkoitus ja tulosten laatu

Osallistujilta haluttiin arvioita ja mielipiteitä varsin laaja-alaisesti. Tiedonkeruussa kiinnostuksen kohteena olivat Pelastustoimen neuvottelukunnan, Pelastustoimen johdon foorumin sekä keskeisten yhteistyökumppanien käsityksiin perustuvat mielipiteet (kysymykset, joihin alla olevilla numeroilla viitataan, ovat **liitteessä 1**).

- pitkän tähtäyksen tulevaisuusluotauksen tarpeesta pelastustoimessa (kysymykset 3–4)
- Tulevaisuusluotausraadin ehdottaman skenaariomallin käyttökelpoisuudesta (kysymykset 5–9)
- pelastustoimen strategisista kehittämistarpeista tulevaisuuden toimintaympäristöä ajatellen (kysymykset 10–13)
- tulevaisuuden riskikehityksestä ja siihen varautumisesta (kysymykset 14–19)
- pelastustoimen kriittisistä menestystekijöistä (kysymykset 20–25).

Tulevaisuusluotaukseen liittyvien, toimintaympäristön muutosta käsittelevien kysymysten lisäksi oli tarkoituksenmukaista kysyä myös pelastustoimen strategiaan kehittämistarpeisiin liittyviä asioita. Perusteluna on, että parhaimmillaan tulevaisuusluotaus tukee kehittämistä haastamalla sen hetkiset strategiat. Strategiat eivät voi olla toimivia, jos niiden perusteet ovat toimintaympäristön muutosten myötä vanhentuneet.

Tulosten laatua ajatellen voidaan puhua niiden luotettavuudesta, pätevyydestä sekä koko kohdejoukkoa ajatellen yleistettävyydestä. Tieteelliseen tietoon ei pyritty, vaan tiedonkeruun tarkoitus oli käytännöllinen. Haluttiin kartoittaa pelastustoimen johdosta ja keskeisistä yhteistoimintakumppaneista koostuvan kohderyhmän käsityksiin perustuvia mielipiteitä Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin jatkotyöskentelyä varten. Hankittua tietoa voidaan pitää riittävän luotettavana kysei-

seen tarkoitukseen. Tiedon pätevyyttä heikentää se, että tiedonkeruun yhteydessä käytyjä mielenkiintoisia keskusteluja ei tallennettu myöhempää analysointia varten. Keskustelutiedosta jäi vain muistiinpanoja, jotka ovat ainakin jossain määrin alttiita subjektiivisuudelle.

Yleistettävyyden näkökulmasta ongelmana on, että kyselyyn vastasivat ainoastaan ne Pelastustoimen neuvottelukunnan, Pelastustoimen johdon foorumin ja keskeisten yhteistyökumppaneiden edustajat, jotka osallistuivat seminaariin. Osallistujamäärä jäi lisäksi jonkin verran tavoiteltua pienemmäksi. Myös muiden kohderyhmän edustajien mielipiteet olisivat tiedonkeruun tarvenäkökulmasta tarkastellen tärkeitä.

Tiedonkeruussa saadun aineiston analysointiin käytettiin jonkin verran tilastollisia menetelmiä. Joihinkin sen tuloksista voidaan suhtautua varauksella, sillä seminaarin osanottajajoukko oli tilastollisten merkitsevyytestausten kannalta liian pieni. Tuloksia voidaan tarkastella lähinnä suuntaa antavina näytteinä tulevaisuusajattelusta kiinnostuneiden pelastustoimen asiantuntijoiden mielipiteistä.

Tulosten laadun arviointia vaikeuttaa myös se, että vastauksissa esiintyi alkuperältään vaihtelevaa katoa. Osa siitä oli systemaattista ja saattoi liittyä esimerkiksi siihen, että joku osanottajista ei syystä tai toisesta katsonut voivansa vastata johonkin tiettyyn kysymykseen. Osa kadosta oli sattumanvaraista saattaen johtua esimerkiksi siitä, että joku osanottajista joutui olemaan tilapäisesti poissa jonkin ulkopuolisen syyn takia. Katoa käsiteltiin yksinkertaisesti jättämällä kokonaan tarkastelun ulkopuolelle ne tapaukset, jotka sisälsivät kyseisen tilastollisen operaation kannalta tarpeellista puuttuvaa tietoa.

3 Tulokset

3.1 Tulevaisuusluotauksen tarve pelastustoimessa

Tulevaisuusluotauksen tarvetta koskevia käsityksiä mitattiin kahdella muuttujalla: X3 (näkemyksesi turvallisuusuuhkien kehityksestä yleensä) ja X4 (miten tärkeänä pidät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimen kannalta). Näiden muuttujien suorat jakaumat esitetään **liitteessä 2** ja ristiintaulukoinnit muuttujan X2 (mihin seuraavista kuuluu taustaorganisaatiosi) suhteen **liitteessä 3**. Taulukossa 1 esitetään näiden muuttujien kolmensuuntainen ristiintaulukointi.

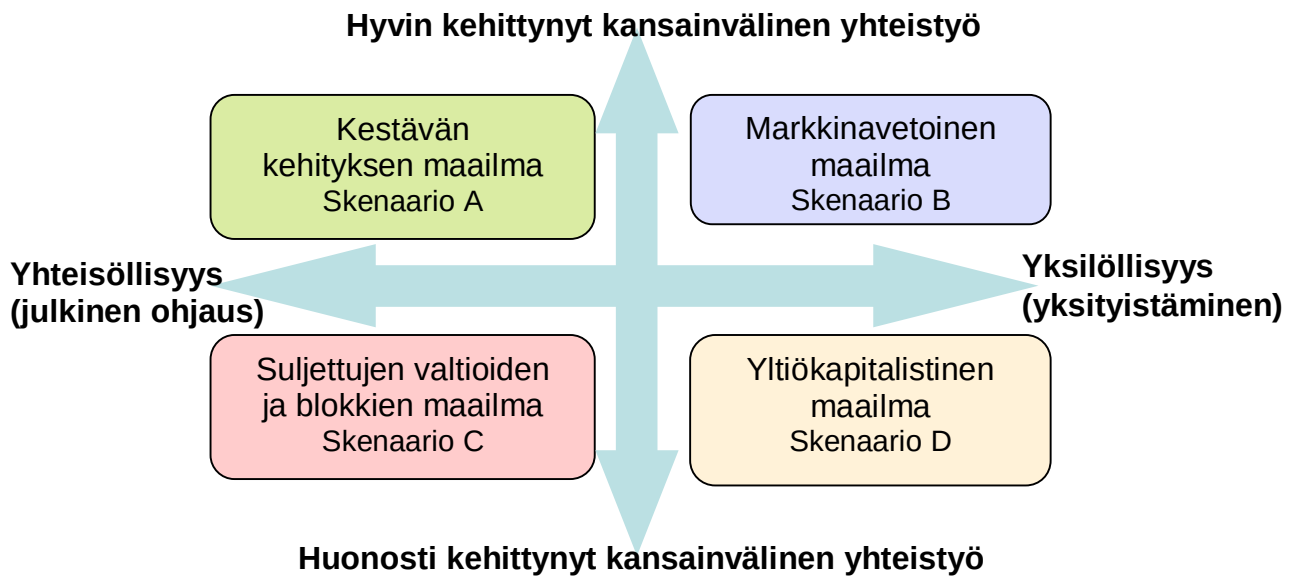
TAULUKKO 1. Muuttujat X2 (taustaorganisaatio), X3 (uhkakehitys) ja X4 (ennakoinnin tarve) ristiintaulukoituna

X3 Arvio tulevaisuuden uhkakehityksestä	X4 Käsitys tulevaisuuden ennakkoinnin tarpeesta pelastustoimessa	X2 Taustaorganisaatio					Yhteensä
		<i>Sm tai lääninhallitus</i>	<i>Alueen pelastuslaitos</i>	<i>Pelastusalan järjestö</i>	<i>Pelastusopisto</i>	<i>Muu</i>	
<i>Ennallaan</i>	<i>Ei tärkeää</i>	0	1	0	0	0	1
	<i>Tärkeää</i>	1	3	0	1	0	5
	<i>Kriittisen tärkeää</i>	2	0	0	0	0	2
<i>Lisääntyvät</i>	<i>Ei tärkeää</i>	0	0	0	0	0	0
	<i>Tärkeää</i>	2	4	2	4	1	13
	<i>Kriittisen tärkeää</i>	3	2	1	1	0	7
Yhteensä		8	10	3	6	1	28

Jakaumatiedoista (**liite 2**) todettiin muuttujan X3 osalta, että kukaan vastaajista ei olettanut turvallisuusuhkien tulevaisuudessa vähenevän. Siksi siitä on taulukoitu ainoastaan arvot 2 (uhkat ennallaan) ja 3 (uhkat lisääntyvät). Havaitaan, että ainoastaan yksi vastaaja on todennut tulevaisuuden ennakkoinnin pelastustoimessa ei-tärkeäksi. Sama vastaaja on arvioinut turvallisuusuhkien säilyvän tulevaisuudessa ennallaan. Kahdeksantoista vastaajaa pitää ennakkointia tärkeänä ja yhdeksän kriittisen tärkeänä. Suurin osa ennakkointia kriittisen tärkeänä pitävistä kuuluu sisäasiainministeriön tai lääninhallituksen henkilöstöön. Alueiden pelastustoimesta kaksi vastaajaa sekä Pelastusopistosta ja pelastusalan järjestöistä yksi vastaaja kummastakin pitää tulevaisuuden ennakkointia pelastustoimen kannalta kriittisen tärkeänä.

3.2 Ehdotetun skenaariomallin 2025+ käyttökelpoisuus

Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin ehdottamassa, toimintaympäristön muutosta luotaavassa skenaariomallissa 2025+ esitetään kaksi muutostekijää sekä niiden avulla määritellyt neljä skenaariota (kuva 1).

KUVA 1. Tulevaisuusluotausraadin ehdottama skenaariomalli 2025+

Skenaariomallin kaksi muutostekijää ovat ulottuvuudet 1) hyvin vs. huonosti kehittynyt kansainvälinen yhteistyö sekä 2) yhteisöllisyys (julkinen ohjaus) vs. yksilöllisyys (yksityistäminen). Muuttujilla X5a ja X5b kysyttiin kaksiporaisella asteikolla (1 = ei-merkittävä, 2 = merkittävä) vastaajien arvioita näiden muutostekijöiden merkittävyydestä tulevaisuuden kannalta. Vastaajista 78 % piti hyvin/huonosti kehittyntä kansainvälinen yhteistyö -ulottuvuutta merkittävänä muutostekijänä, ja peräti 82 % vastaajista piti yhteisöllisyys (julkinen ohjaus)/yhteisöllisyys (yksityistäminen) -ulottuvuutta merkittävänä muutostekijänä (ks. **liite 2**, kysymys 5). Tosin keskustelussa tuli esille myös näkemys, että yhteisöllisyys ja yksilöllisyys eivät olisi käsitteellisesti toistensa vastakohtia.

Muutostekijöiden hyvin vs. huonosti kehittynyt kansainvälinen yhteistyö sekä yhteisöllisyys (julkinen ohjaus) vs. yksilöllisyys (yksityistäminen) avulla on skenaariomallissa määritelty neljä skenaariota: 1) kestävän kehityksen maailma, 2) markkinavetoinen maailma, 3) suljettujen valtioiden ja blokkien maailma ja 4) yhtiökapitalistinen maailma. Muuttujien X7a–d avulla kysyttiin vastaajien arvioita neliporaisella asteikolla (1 = erittäin huonosti, 2 = melko huonosti, 3 = melko hyvin, 4 = erittäin hyvin) siitä, miten hyvin edellä mainitut nimitykset kuvaavat kyseisiä skenaarioita. Parhaiten ja yksimielisimmin skenaarioita kuvaaviksi arvioitiin nimitykset kestävän kehityksen maailma (keskiarvo = 3.5 ja keskihajonta = 0.6) sekä markkinavetoinen maailma (keskiarvo = 3.5 ja keskihajonta = 0.6). Huonoiten, mutta samalla vähiten yksimielisesti skenaarioita kuvaaviksi arvioitiin nimitykset suljettujen valtioiden ja blokkien maailma (keskiarvo = 2.6 ja keskihajonta = 1.0) ja yhtiökapitalistinen maailma (keskiarvo = 3.0 ja keskihajonta = 0.7). (Ks. **liite 2**, kysymys 7.)

Vastanneista 78 % piti todennäköisimpänä markkinavetoista maailmaa kysyttäessä, minkä edellä mainituista tulevaisuusskenaarioista toteutuminen on todennäköisintä, jos joka tapauksessa yksi skenaarioista toteutuisi. Vastanneista 19 % piti todennäköisimpänä kestävä kehityksen maailmaa ja vastanneista 3 % suljettujen valtioiden ja blokkien maailmaa. Yhtiökapitalistista maailmaa ei yksikään vastanneista pitänyt todennäköisimpänä tulevaisuusskenaariona. (Ks. **liite 2**, kysymys 8.)

Vastaajilta pyydettiin ehdotetulle skenaariomallille kokonaisarviota kouluarvosanalla 4–10 (**liite 2**, kysymys 9). Arvosanojen keskiarvoksi saatiin 7.8 keskihajonnalla 0.7. Arvosanojen jakauma esitetään taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Ehdotetulle skenaariomallille 2025+ annettujen kouluarvosanojen (4–10) frekvenssit, suhteelliset frekvenssit sekä arvosanajakauman pylväsdiagrammi ($n = 29$)

Kouluarvosana	Frekvenssi	Suhteellinen frekvenssi	Pylväsdiagrammi
6	2	7.1 %	**
7	5	17.9 %	*****
8	18	64.3 %	*****
9	9	10.7 %	*****

Havaitaan, että arvosanaa kahdeksan on annettu selvästi eniten (64.3 %). Alle kuuden olevia arvosanoja ei ole annettu lainkaan eikä vastaavasti myöskään täyttä kymppiä.

Skenaariomallin kehittämiseksi vastaajilta pyydettiin ehdotuksia tulevaisuuden kannalta tärkeiksi toimintaympäristön muutostekijöiksi (**liite 1**, kysymys 6). Ehdotuksia tuli kaikkiaan yhdeksän, ja ne nimettiin muuttujiksi (muuttujannimet suluissa) niiden arvioittamiseksi kaksiporaisella asteikolla (1 = ei-merkittävä, 2 = merkittävä):

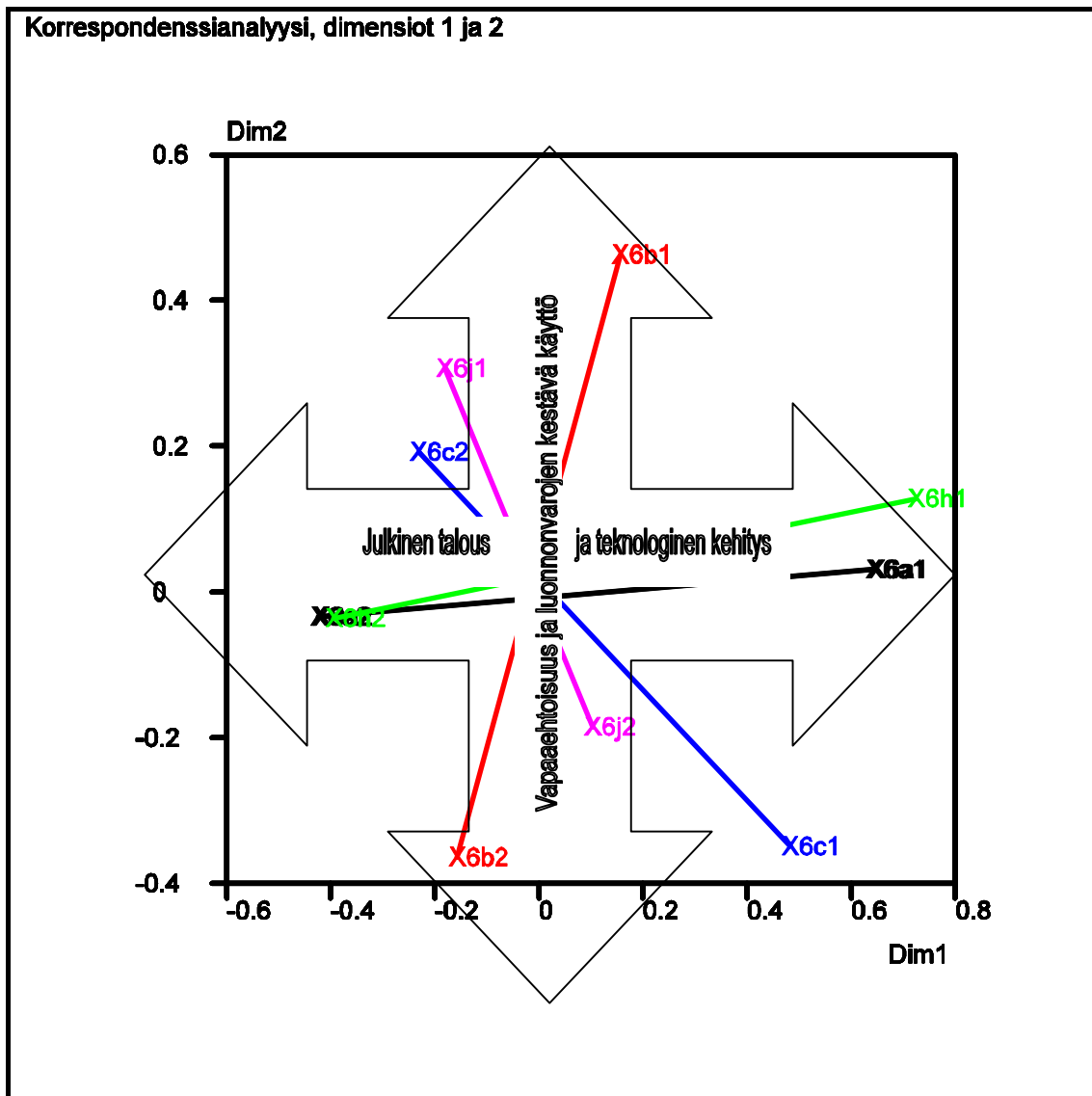
1. Hidas teknologinen kehitys – Nopea teknologinen kehitys (muuttuja X6a)
2. Luonnonvarojen riistokäyttö – Luonnonvarojen kestävä käyttö (muuttuja X6b)
3. Pelastusalan arvostus huono – Pelastusalan arvostus hyvä (muuttuja X6c)
4. Heikko julkinen ohjaus – Vahva julkinen ohjaus (muuttuja X6d)
5. Huonot toimintamenetelmät ja -resurssit – Hyvät toimintamenetelmät ja -resurssit (muuttuja X6e)
6. Pelastustoimen huono uudistumiskyky – Pelastustoimen hyvä uudistumiskyky (muuttuja X6f)

7. Palvelujen alueellinen epätasa-arvo – Palvelujen alueellinen tasa-arvo (muuttuja X6g)
8. Heikko talous – Vahva talous (muuttuja X6h)
9. Pelastustoimen palvelut maksuttomat – Pelastustoimen palvelut maksulliset (muuttuja X6i).

Ehdotukset 5, 6, 7 ja 9 sekä niitä vastaavat muuttujat X6e, X6f, X6g ja X6i ovat lähinnä pelastustoimen sisäisiä muutostekijöitä ja sellaisina mielenkiintoisia. Tässä yhteydessä varsinaisen mielenkiinnon kohteena ovat kuitenkin toimintaympäristöön liittyvät ulkoiset muutostekijät. Tällaisia ovat ehdotuksiin 1, 2, 4 ja 8 liittyvät tekijät ja niitä vastaavat muuttujat

- X6a (hidas vs. nopea teknologinen kehitys)
- X6b (luonnonvarojen riisto vs. kestävä käyttö)
- X6c (heikko vs. vahva julkinen ohjaus)
- X6h (heikko vs. vahva talous)
- X6j (vapaaehtoisuutta on vs. ei ole).

Koska kiinnostavia muuttujia on peräti viisi kappaletta ja niistä jokainen edustaa omaa ulottuvuuttaan, haluttiin tarkastella niiden välisiä yhteyksiä. Tähän käytettiin korrespondenssianalyysia siitäkin huolimatta, että vähäisen tapausmäärän vuoksi satunnaisvaihtelu saattaa korostua tuloksissa liiallisesti. Korrespondenssianalyysilla tuotettiin tarkastelutaso, johon muuttujien vaihtelu on projisoitavissa graafisesti kuvassa 2 esitetyllä tavalla.

KUVA 2. Korrespondenssianalyysin tuloksena saatu graafinen esitys muuttujien X6a (hidas vs. nopea teknologinen kehitys), X6b (luonnonvarojen riisto vs. kestävä käyttö), X6c (heikko vs. vahva julkinen ohjaus), X6h (heikko vs. vahva talous) ja X6j (vapaaehtoisuutta on vs. ei ole) vaihtelulle

Havaitaan, että muuttujat X6a (hidas vs. nopea teknologinen kehitys) ja X6h (heikko vs. vahva talous) ovat vaakaulottuvuudella varsin hallitsevia, ja niiden keskinäinen yhteyskin on ilmeinen. Jos ulottuvuus pitäisi nimetä muuttujien perusteella, niin hyvä nimiehdokas olisi talouden tukema teknologinen kehitys. Pystyulottuvuudella hallitsevin muuttuja näyttäisi olevan X6b (luonnonvarojen riisto vs. kestävä käyttö). Se korreloi positiivisesti muuttujan X6j (vapaaehtoisuutta on vs. ei ole) kanssa sekä negatiivisesti muuttujan X6c (heikko vs. vahva julkinen ohjaus) kanssa.

3.3 Pelastustoimen strategiset kehittämistarpeet

Organisaation toiminta-ajatus, visio ja ydinarvot ovat yleensä mielenkiinnon kohteena tulevaisuuteen suuntautuneissa strategisen tason tarkasteluissa. Myös tässä pyydettiin vastaajia antamaan kouluarvosanat asteikolla 4–10 näille pelastustoimen strategisille instrumenteille.

Pelastustoimen toiminta-ajatuksena on, että *pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta tavoitteena hyvä turvallisuuskulttuuri, vähemmän onnettomuuksia, pienemmät vahingot, nopea ja tehokas apu onnettomuuksissa ja poikkeusoloissa sekä hyvä yhteistyö*. Toiminta-ajatuksen ajatellaan yleisesti vastaavan kysymykseen siitä, mitä organisaatiossa halutaan pysyvästi tehdä ja mihin pidemmällä aikavälillä halutaan päästä.

Pelastustoimen visiona on, että *Suomessa on hyvä turvallisuuskulttuuri ja Euroopan tehokkain pelastustoimi*. Vision on yleisesti ilmaistava ajatteluun ja tunteisiin viittaavaa tahtotilaa, jonka on oltava tulevaisuutta ajatellen riittävän haasteellinen, mutta kuitenkin tietyin edellytyksin mahdollinen saavutettava.

Pelastustoimella on äskettäin julkaistu arvo-slogan: *turvallisuus on yhteinen asiamme – Inhimillisesti, Ammatillisesti, Luotettavasti*. Arvo-sloganissa ilmaistaan pelastustoimen kolme ydinarvoa. Organisaation ydinarvojen on yleisesti toimittava henkilöstön päätöksentekoa ja toimintaa ohjaavina ihanteina nyt ja tulevaisuudessa.

Liitteestä 2 (kysymys 10) nähdään, että pelastustoimen toiminta-ajatus on saanut vastanneilta korkeimman kouluarvosanan ja että siihen suhtaudutaan yksimielisimmin (keskiarvo = 7.7 ja keskihajonta = 1.0). Toiseksi eniten arvostetaan pelastustoimen tuoretta arvo-slogania, mutta suhtautuminen on jo huomattavasti vähemmän yksimielinen (keskiarvo = 7.5 ja keskihajonta = 1.8). Heikoimman arvosanan vastanneet ovat antaneet pelastustoimen visiolle (keskiarvo = 7.0), joskin tässäkin arvostelujen vaihtelua on lähes yhtä paljon (keskihajonta = 1.6) kuin arvo-sloganin osalta.

Arvo-sloganin ja vision arvosanoihin liittyvän suuren vaihtelun vuoksi tarkastellaan arvosanojen jakaumia tarkemmin. Taulukossa 3 esitetään vastanneiden antamat kouluarvosanat asteikolla 4–10 pelastustoimen toiminta-ajatukselle (muuttuja X10a), visiolle (muuttuja X10b) ja arvo-sloganille (muuttuja X10c) sekä niiden frekvenssit, suhteelliset frekvenssit ja jakaumien pylväsdiagrammit.

TAULUKKO 3. Vastanneiden antamat kouluarvosanat (4–10) pelastustoimen toiminta-ajatukselle (muuttuja X10a), visiolle (muuttuja X10b) ja arvo-sloganille (muuttuja X10c) sekä niiden frekvenssit, suhteelliset frekvenssit ja jakaumien pylväsdiagrammit

Muuttuja	Kouluarvosana	Frekvenssi	Suhteellinen frekvenssi	Pylväsdiagrammi
X10a Toiminta-ajatus	5	1	3.7 %	*
	6	2	7.4 %	**
	7	6	22.2 %	*****
	8	12	44.4 %	*****
	9	6	22.2 %	*****
X10b Visio	4	3	11.1 %	***
	5	3	11.1 %	***
	6	1	3.7 %	*
	7	9	33.3 %	*****
	8	7	25.9 %	*****
	9	3	11.1 %	***
X10c Arvo-slogan	10	1	3.7 %	*
	4	2	7.4 %	**
	5	2	7.4 %	**
	6	5	18.5 %	*****
	7	4	14.8 %	****
	8	4	14.8 %	****
	9	6	22.2 %	*****
	10	4	14.8 %	****

Havaitaan, että pelastustoimen toiminta-ajatuksen saamien arvosanojen jakauma on selvästi yksihuippuinen. Kaikki avosanat ovat keskittyneet moodin (= 8) ympärille. Kukaan vastanneista ei ole antanut arvosanaa neljä tai arvosanaa kymmenen. Sekä pelastustoimen visiolle että pelastustoimen arvo-sloganille annetut arvosanat taas ovat jakautuneet kaksihuippuisesti. Lisäksi koko arvosanaasteikko on ollut vastanneilla käytössä. Viimeksi mainitut seikat selittävät suuremman keskihajonnan arvon näillä muuttujilla. **Liitteestä 3** (kysymys 10) nähdään pelastustoimen toiminta-ajatuksen, vision ja arvo-sloganin saamien arvosanojen keskiarvot eri taustaorganisaatioiden edustajilta.

Pelastustoimen strategista kehittämistä ajatellen kysyttiin vastaajien arvioita pelastustoimen tehtäväkentän laajentamis- ja ulkoistamistarpeista sekä tarkoituksenmukaisimmasta omistajuuspohjasta tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna. Lisäksi kysyttiin vastaajien näkemystä siitä, tulisiko pelastustoimen koordinoita viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin. (**liite 1**, kysymykset 11–13 ja 19).

Kysymykseen siitä, miten laaja pelastustoimen tehtäväkentän pitäisi olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna nykyiseen verrattuna, annettiin kolme vastausvaihtoehtoa. Vastaajista (ks. **liite 2**, muuttuja X11)

- 18 % oli sitä mieltä, että pelastustoimen tehtäväkentän tulisi olla nykyistä suppeampi

- 36 % oli sitä mieltä, että tehtäväkentän tulisi olla nykyisen laajuinen
- 46 % oli sitä mieltä, että tehtäväkentän tulisi olla nykyistä laajempi.

Kysymykseen siitä, miten laaja toimintojen ulkoistamisen pitäisi pelastustoimessa olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna, annettiin myös kolme vastausvaihtoehtoa. Sen mukaan vastaajista (ks. **liite 2**, muuttuja X12)

- 22 % oli sitä mieltä, että ulkoistamisen pelastustoimessa pitäisi olla nykyistä suppeampaa
- 33 % oli sitä mieltä, että ulkoistamisen pelastustoimessa pitäisi olla nykyisen laajuista
- 44 % oli sitä mieltä, että ulkoistamisen pelastustoimessa pitäisi olla nykyistä laajempaa.

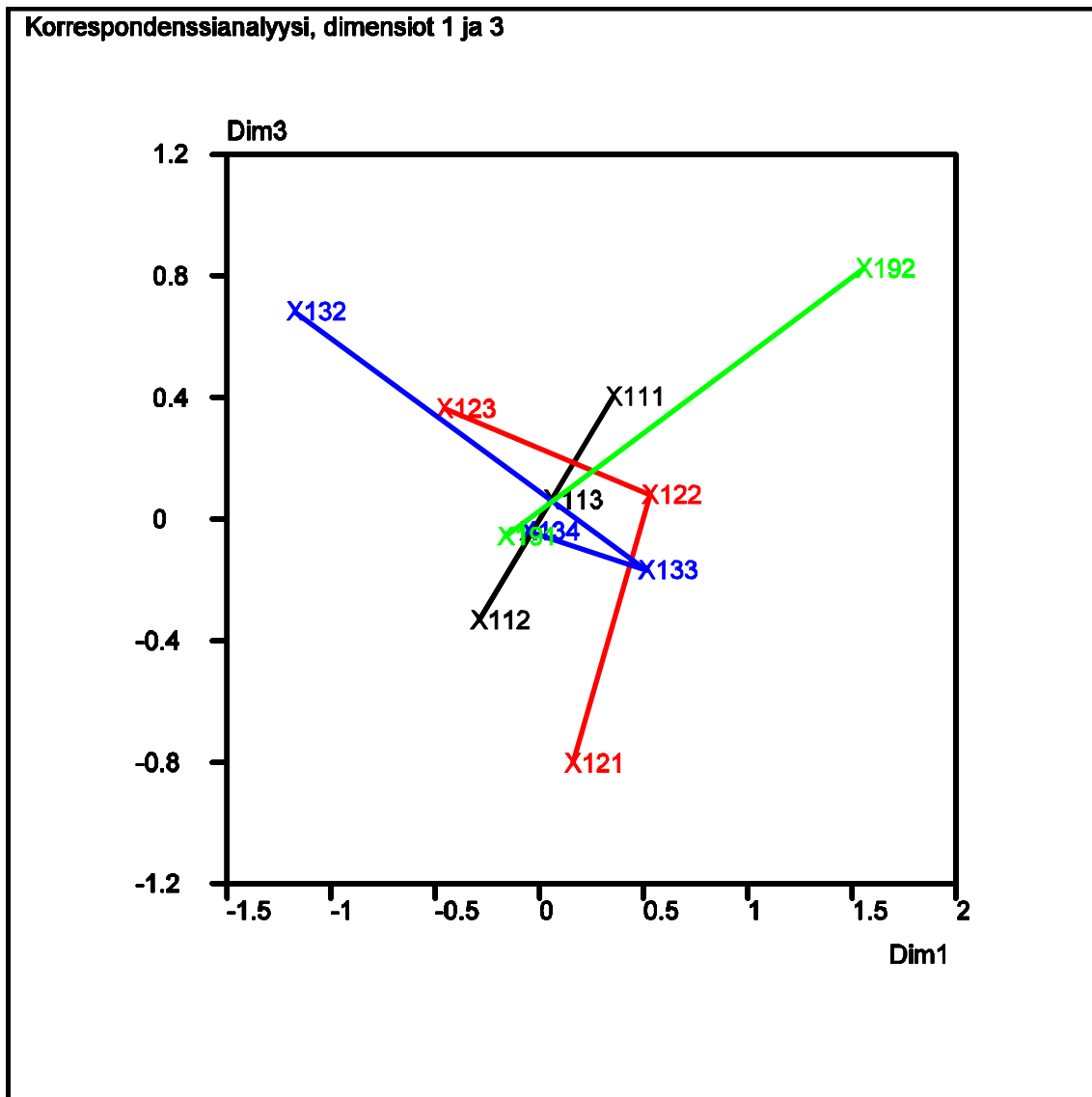
Tähän asiayhteyteen kuuluu kysymys siitä, olisiko pelastustoimen syytä koordinoida viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin. Vastausvaihtoehtoja oli kaksi. Vastaajista (ks. **liite 2**, muuttuja X19)

- peräti 92 % oli sitä mieltä, että pelastustoimen olisi syytä koordinoida viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin
- 8 % oli sitä mieltä, että pelastustoimen ei olisi syytä koordinoida viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin.

Kysymykseen siitä, mikä olisi tarkoituksenmukaisin omistajuuspohja pelastustoimelle tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna, annettiin viisi vastausvaihtoehtoa: yksityinen pelastustoimi, kunnallinen kuntakohtainen pelastustoimi, kunnallinen alueellistettu pelastustoimi, valtiollinen pelastustoimi ja muu (mikä). Yksityinen pelastustoimi sekä vaihtoehto muu (mikä) eivät saaneet lainkaan kannatusta. Vastaajista (ks. **liite 2**, muuttuja X13)

- 8 % piti parhaana vaihtoehtona kunnallista kuntakohtaista pelastustointia
- 29 % piti parhaana vaihtoehtona kunnallista alueellistettua pelastustointia
- 63 % piti parhaana vaihtoehtona valtiollista pelastustointia (ks. **liite 3**, kysymys 13).

Edellä tarkasteltujen muuttujien X11, X12, X13 ja X19 välisten yhteyksien havainnollistamiseksi tehtiin korrespondenssianalyysi, jonka tulos esitetään graafisesti kuvassa 2. (ks. myös näiden muuttujien ristiintaulukoinnit taustaorganisaatiomuuttujan X2 kanssa **liitteessä 3**).

KUVA 3. Korrespondenssianalyysi muuttujilla X11 (miten laajan pelastustoimen tehtäväkentän pitäisi olla), X12 (miten laajan ulkoistamisen pitäisi pelastustoimessa olla), X13 (mikä olisi tarkoituksenmukainen omistajuuspohja pelastustoimelle) ja X19 (olisiko pelastustoimen syytä koordinoida viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin)

Kuvasta 2 havaitaan, että kunnallisen kuntakohtaisen pelastustoimen kannattaminen pelastustoimen omistajuusmuotona (X132) eroaa laadullisesti muista pelastustoimen kehittämistarpeisiin liittyvistä arvioista. Vastaavalla tavalla muista eroaa näkemys tarpeesta laajentaa pelastustoimen koordinointivastuuta viranomaisyhteistyössä (X192) sekä myös näkemys siitä, että ulkoistamisen tulisi pelastustoimessa olla nykyistä suppeampaa (X121).

3.4 Tulevaisuuden turvallisuusriskit ja niihin varautuminen

Vastaajilta kysyttiin, millaisen turvallisuusriskin Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavan 20 vuoden aikana nykyiseen verrattuna aiheuttavat **liitteen 1** kysymyksien 14 ja 15 yhteydessä luetellut asiat. Vastausvaihtoehtoja oli kolme: riski on nykyiseen verrattuna 1 = vähäisempi, 2 = yhtä suuri ja 3 = suurempi. Vastausten suorat jakaumat keskiarvoineen ja -hajontoineen on nähtävissä **liitteessä 2** (muuttujat X14a–i sekä muuttujat X15 a–h). Taustaorganisaatiokohtaiset (muuttuja X2) keskiarvot on nähtävissä samojen muuttujien osalta **liitteessä 3**. Vaihtoehtoista merkittävimpinä tulevaisuuden turvallisuusuhkina vastaajat pitivät energian saatavuushäiriöitä (muuttuja X14i), ilmastonmuutoksen seurauksia (muuttuja X14b), merellisiä öljyonnettomuuksia (muuttuja X14d) ja systeemisiä riskejä (muuttuja X15b).

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan kouluarvosanalla asteikolla 4–10, miten riittävästi pelastustoimi on varautunut edellä mainituissa kahdessa luettelossa kysyttyihin turvallisuusriskeihin (**liite 1**, kysymykset 16 ja 17). Vastausten suorat jakaumat keskiarvoineen ja -hajontoineen on nähtävissä **liitteessä 2** (muuttujat X16a–i sekä muuttujat X17 a–h). Taustaorganisaatiokohtaiset (muuttuja X2) keskiarvot on nähtävissä samojen muuttujien osalta **liitteessä 3**. Riittämättömimmin vastaajat pitivät pelastustointia osaltaan varautuneena tulevaisuusriskeihin, jotka liittyvät systeemisiin riskeihin (muuttuja X17b), tietokoneviruksiin ja hyökkäyksiin tietoverkkoihin (muuttuja X17c) sekä kansainväliseen terrorismiin (muuttuja X17g).

Suoran jakaumatiedon lisäksi kiinnostavat sellaiset tapaukset, joissa vastanneet ovat arvioineet tulevaisuusriskien lisääntyvän ja samalla arvioineet pelastustoimen varautumisen kyseiseen riskitekijään riittämättömäksi. Seulonnan jälkeen todettiin, että tällaista on todettavissa erityisesti viiden uhkatekijän osalta. Vähintään viisi vastaajaa on arvioinut turvallisuusuhkien lisääntyvän Suomea ja suomalaisten turvallisuutta kohtaan seuraavien 20 vuoden aikana liittyen

- teknologisen kehityksen hallitsemattomuuteen (muuttuja X15a)
- systeemisiin riskeihin (muuttuja X15b)
- tietokoneviruksiin ja hyökkäyksiin tietoverkkoihin (muuttuja X15c)
- kansainväliseen rikollisuuteen (muuttuja X15d)
- kansainväliseen terrorismiin (muuttuja X15g),

sekä samalla antaneet pelastustoimen varautumisesta osaltaan edellä mainittujen uhkien aiheuttamaan turvallisuusriskiin enintään kouluarvosanan 6 asteikolla 4–10 (vastaavat muuttajat ovat X17a, X17b, X17c, X17d ja X17g). Nämä tapaukset on ristiintaulukoitu vastaajien taustaorganisaation kanssa taulukossa 4.

TAULUKKO 4. Varautumismuuttujien X17a–d ja X17g arvosana-arvojen 4–6 ristiintaulukointi taustaorganisaatiomuuttujan X2 kanssa sellaisten tapausten osalta, joissa vastaaja on arvioinut turvallisuusriskin tulevaisuudessa kasvavan ja samalla pelastustoimen varautumisen enintään välttävaksi liittyen teknologisen kehityksen hallitsemattomuuteen (X17a), systeemiin riskeihin (X17b), tietokoneviruksiin ja hyökkäyksiin tietoverkkoihin (X17c), kansainväliseen rikollisuuteen (X17d) sekä kansainväliseen terrorismiin (X17g)

Muut- tuja	Arvo- sana	X2 Taustaorganisaatio			
		1. Sm&Lääni	2. Pelastuslaitos	3. Järjestö	4. Pelastusopisto
X17a	5	0	1	1	0
	6	2	1	0	0
X17b	4	2	1	2	1
	5	1	2	0	2
	6	3	1	0	1
X17c	4	0	0	2	0
	5	0	2	0	2
	6	2	2	1	0
X17d	4	0	3	3	0
	5	0	1	0	0
	6	1	1	0	2
X17g	4	0	0	2	1
	5	0	0	0	2
	6	0	2	0	0

Taulukosta nähdään, että yksi alueen pelastuslaitoksen edustaja ja yksi pelastusalan järjestöjen edustaja on antanut pelastustoimen varautumisen riittävyydelle teknologisen kehityksen hallitsemattomuuteen (X17a) kouluarvosanan 5. Yhteensä viisi vastaajaa on antanut tähän uhkaan varautumisesta enintään välttävän (6) arvosanan.

Kaksi sisäasiainministeriön tai läänin edustajaa, kaksi pelastusalan järjestöjen edustajaa, yksi alueen pelastuslaitoksen edustaja sekä yksi pelastusopiston edustaja on antanut pelastustoimen varautumisen riittävyydelle systeemiin riskeihin (X17b) hylätyn kouluarvosanan (4). Yhteensä kuusitoista vastaajaa on antanut tähän uhkaan varautumisesta enintään välttävän arvosanan (5–6).

Kaksi pelastusalan järjestöjen edustajaa on antanut hylätyn kouluarvosanan (4) pelastustoimen varautumisen riittävyydelle koskien turvallisuusriskejä, jotka liittyvät tietokoneviruksiin ja hyökkäyksiin tietoverkkoihin (X17c). Yhteensä yksitoista vastaajaa on antanut tähän uhkaan varautumisesta enintään välttävän arvosanan.

Kolme alueen pelastuslaitoksen edustajaa ja kolme pelastusalan järjestöjen edustajaa on antanut hylätyn kouluarvosanan (4) pelastustoimen varautumisen riittävyydelle koskien turvallisuusriskejä, jotka liittyvät kansainväliseen rikollisuuteen (X17d). Yhteensä yksitoista vastaajaa on antanut tähän uhkaan varautumisesta enintään välttävän arvosanan.

Kaksi pelastusalan järjestöjen edustajaa ja yksi Pelastusopiston edustaja on antanut hylätyn kouluarvosanan (4) pelastustoimen varautumisen riittävyydelle koskien turvallisuusriskejä, jotka liittyvät kansainväliseen terrorismiin (X17g). Yhteensä seitsemän vastaajaa on antanut tähän uhkaan varautumisesta enintään välttävän arvosanan.

Seminaarin osallistujia pyydettiin mainitsemaan muita mahdollisia tekijöitä, joista saattaisi muodostua turvallisuusriskejä Suomelle ja suomalaisille seuraavien 20 vuoden aikana. Osallistujat mainitsivat taulukossa 5 esitetyt kymmenen mahdollista turvallisuusuhkaa.

TAULUKKO 5. Osanottajien mainitsemat turvallisuusuhkatekijät ja vastaavat muuttujakoodit

Turvallisuusuhka	Muuttujakoodi
Syrjäytyminen	X18a
Väkivaltaiset mellakat – myös pelastustoimi kohteena	X18b
Maaseudun autioituminen	X18c
Vanhusten kotona hoitaminen	X18d
Lisääntynyt välinpitämättömyys ihmisestä	X18e
Työvoiman kyky- ja saatavuusongelmat	X18f
Väestön ikääntyminen	X18g
Väestön monikulttuurisuus	X18h
Uusavuttomuus	X18i
Kansalaistottelemattomuus	X18j

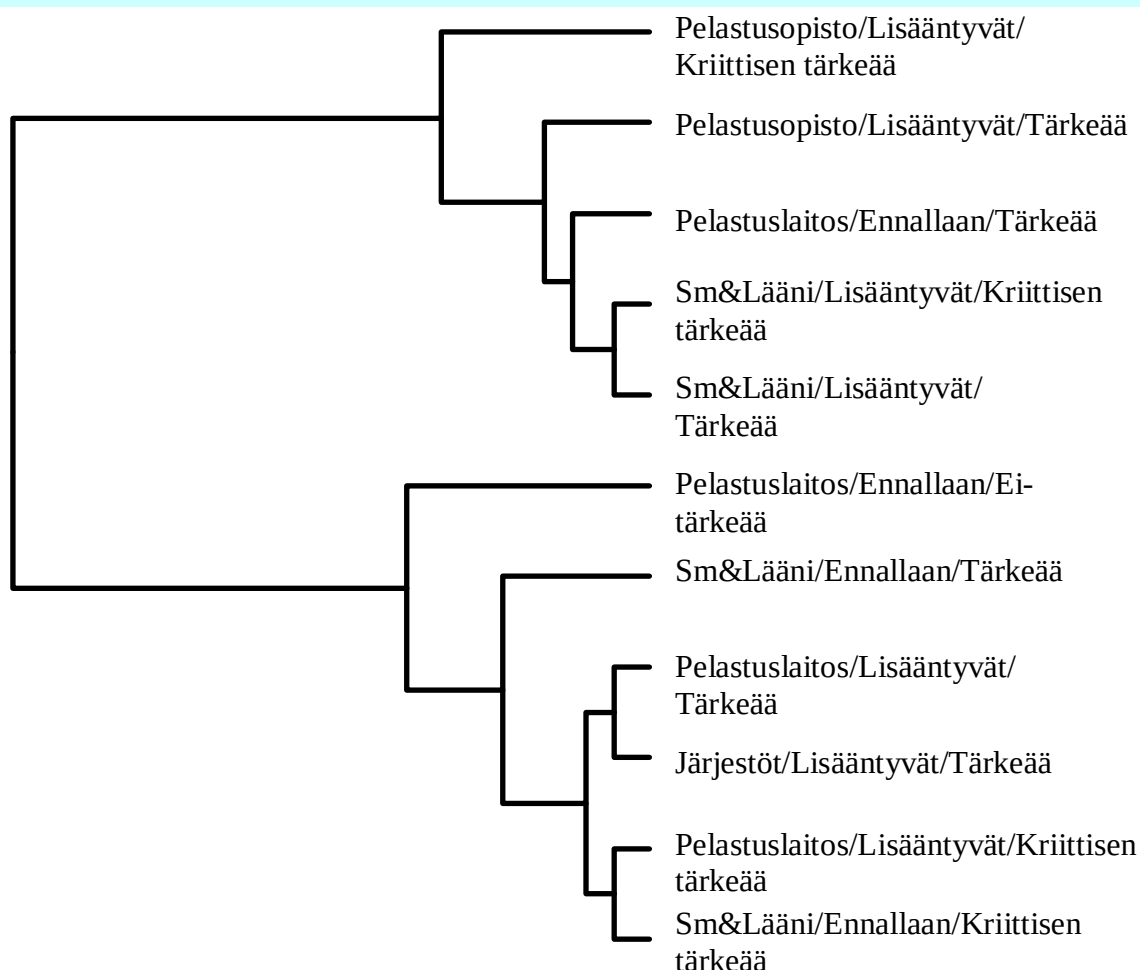
Vastaajia pyydettiin taulukossa 5 mainittujen turvallisuusriskitekijöiden osalta arvioimaan kouluarvosanalla asteikolla 4–10, miten riittävästi pelastustoimi on niihin varautunut (**liite 1**, kysymys 18). Vastausten suorat jakaumat keskiarvoineen ja -hajontoineen on nähtävissä **liitteessä 2** (muuttujat

X18a–i). Taustaorganisaatiokohtaiset (muuttuja X2) keskiarvot on nähtävissä samojen muuttujien osalta **liitteessä 3**. Riittämättömimmin vastaajat pitivät pelastustointa osaltaan varautuneena tulevaisuusriskeihin, jotka liittyvät kansalaistottelemattomuuteen (X18j), väkivaltaisiin mellakoihin, joissa myös pelastustoimi on kohteena (muuttuja X18b), lisääntyneeseen välinpitämättömyyteen ihmisestä (muuttuja X18e) sekä työvoiman kyky- ja saatavuushäiriöihin (X18f).

Vastaajien luettelemien turvallisuusriskitekijöiden osalta kiinnosti, miten organisaatiotaustoiltaan, tulevaisuusriskikäsityksiltään ja ennakointiin suhtautumiseltaan erilaiset henkilöt olisi ryhmiteltävissä sen mukaan, miten he näihin turvallisuusriskitekijöihin suhtautuvat. Siksi muodostettiin ryhmät muuttujien X2 (taustaorganisaatio), X3 (käsitys turvallisuusriskikehityksestä tulevaisuudessa) ja X4 (käsitys tulevaisuuden ennakkoinnin tärkeydestä pelastustoimessa) ristiintaulukoinnin perusteella (ks. taulukko 2 edellä). Näin saatiin kaikkiaan yhdeksän ryhmää, joissa kussakin oli ainakin yksi henkilö. Jokaiselle ryhmälle laskettiin keskiarvo turvallisuusriskitekijämuuttujilla (X18a–j). Tämän jälkeen ryhmille laskettiin näiden turvallisuustekijämuuttujien suhteen hierarkkinen ryhmitelyanalyysi, jonka tulos esitetään etäisyyskaaviona kuvassa 4.

Tässä on valittu ryhmittelytyyppi complete linkage, jolloin kaikki tapaukset ovat mukana ryhmitellyssä. Vaakasuurien viivojen pituudet kuvaavat etäisyysmittaa, jolla tarkoitetaan turvallisuustekijämuuttujiin X18a–j suhtautumisen ryhmien välisiä eroja. Pystysuorat viivat yhdistävät ryhmät toisiinsa. Analyysin tuloksena on päädytty kahteen suurempaan ryhmäkokonaisuuteen. Näistä kuvassa 4 ylemmän ryhmäkokonaisuuden ytimenä ovat sisäasiainministeriön tai lääninhallitusten edustajat, jotka arvioivat turvallisuusriskien lisääntyvän nykyisestä. Toisen ydinryhmän edustajat pitävät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimessa kriittisen tärkeänä ja toisen edustajat tärkeänä. Lähimpänä ydinryhmän näkemyksiä turvallisuustekijämuuttujiin X18a–j suhtautumiseltaan ovat alueiden pelastuslaitosten henkilöt, jotka arvioivat riskien tulevaisuudessa pysyvän nykyiseen verrattuna ennallaan ja jotka pitävät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimessa tärkeänä. Näkemyksiltään etäisimpinä tulevat mukaan Pelastusopiston henkilöt, jotka arvioivat turvallisuusriskien tulevaisuudessa lisääntyvän ja joista lähempänä ydinryhmää sijaitsevat pitävät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimessa tärkeänä sekä joista etäisimpänä sijaitsevat pitävät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimessa kriittisen tärkeänä. Tässä ryhmäkokonaisuudessa keskeinen tekijä näyttää olevan taustaorganisaatio.

Ylemmässä ryhmäkokonaisuudessa eniten samalla tavalla taulukon 5 turvallisuusuhsia arvioivat sm:n ja läänien virkamiehet, jotka arvioivat turvallisuusuhsien tulevaisuudessa lisääntyvän ja joiden mielestä tulevaisuuden ennakointi on pelastustoimessa tärkeää tai kriittisen tärkeää. Eniten tämän ydinryhmän arvioista eroaa pelastusopiston henkilöiden suhtautuminen.

Alemmassa ryhmäkokonaisuudessa on kaksi ydinryhmää. Näistä toisessa ovat henkilöt, jotka pitävät tulevaisuuden ennakointiä pelastustoimessa kriittisen tärkeänä ja toisessa henkilöt, jotka samalla, kun arvioivat turvallisuusuhsien tulevaisuudessa lisääntyvän, pitävät tulevaisuuden ennakointiä pelastustoimessa tärkeänä. Seuraavaksi lähinnä taulukon 5 turvallisuusuhsia arvioivat henkilöt, jotka arvioivat turvallisuusuhsien säilyvän ennallaan ja pitävät samalla tulevaisuuden ennakointiä pelastustoimessa tärkeänä. Eniten näistä poikkeavat sellaisten henkilöiden arviot, jotka eivät pidä tulevaisuuden ennakointiä pelastustoimessa tärkeänä.

KUVA 4. Muuttujien X2 (taustaorganisaatio), X3 (käsitys turvallisuusriskikehityksestä tulevaisuudessa) ja X4 (käsitys tulevaisuuden ennakoinnin tärkeydestä pelastustoimessa) ristiintaulukoinnin perusteella muodostettujen ryhmien hierarkkinen ryhmittelyanalyysi, jossa ryhmittelykriteerinä on suhtautuminen vastaajien luettelemiin tulevaisuuden turvallisuusuhsikatekijöihin (muuttujat X18a–j)

Kuvassa 4 alempana sijaitsevassa ryhmäkokonaisuudessa on kaksi ydinryhmää. Näistä kuvassa ylempänä sijaitseva koostuu alueiden pelastuslaitosten edustajista sekä pelastusalan järjestöjen edustajista, jotka arvioivat turvallisuushkien tulevaisuudessa lisääntyvän ja jotka pitävät tulevaisuuden ennakkointia pelastustoimessa tärkeänä. Tätä ydinryhmää jäsentävinä tekijöinä ovat näkemykset turvallisuusriskien kehittymisestä sekä suhtautuminen tulevaisuuden ennakkointiin pelastustoimessa. Alempana sijaitseva ydinryhmä koostuu alueiden pelastustoimien edustajista, jotka arvioivat turvallisuusriskien lisääntyvän tulevaisuudessa ja jotka pitävät tulevaisuuden ennakkointia pelastustoimessa kriittisen tärkeänä sekä sisäasiainministeriön ja lääninhallitusten edustajista, jotka arvioivat turvallisuusriskien olevan tulevaisuudessa nykyiseen verrattuna ennallaan ja jotka pitävät tulevaisuuden ennakkointia pelastustoimessa kriittisen tärkeänä. Tätä ydinryhmää jäsentää suhtautuminen tulevaisuuden ennakkointiin pelastustoimessa. Seuraavaksi kahden ydinryhmän yhteyteen liittyvät sisäasiainministeriön ja lääninhallitusten edustajat, jotka arvioivat turvallisuusriskien säilyvän tulevaisuudessa ennallaan ja jotka pitävät tulevaisuuden ennakkointia pelastustoimessa tärkeänä. Viimeisenä mukaan liittyvät alueiden pelastustoimien edustajat, jotka arvioivat turvallisuusriskien säilyvän tulevaisuudessa ennallaan ja jotka eivät pidä tulevaisuuden ennakkointia pelastustoimessa tärkeänä. Tässä ryhmäkokonaisuudessa keskeisenä tekijänä näyttävät olevan näkemykset tulevaisuuden riskikehityksestä ja käsitykset tulevaisuuden ennakkoinnin tärkeydestä pelastustoimessa.

3.5 Pelastustoimen kriittiset menestystekijät

Vastaajilta pyydettiin kouluarvosanaa asteikolla 4–10 pelastustoimen menestyksestä seuraavien pelastustoimen strategiassa mainittujen kriittisten menestystekijöiden hoitamisessa. Vastaavat muutujannimet esitetään suluissa.

- Miten hyvin pelastustoimi huolehtii ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista estää onnettomuuksia (muuttuja X20a)
- Miten hyvin pelastustoimi huolehtii ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista toimia vaaratilanteissa (muuttuja X20b)
- Miten hyvin pelastustoimi huolehtii väestönsuojelusta (muuttuja X20c)
- Miten tarkoituksenmukainen pelastustoimen sisäinen tehtäväjako on (muuttuja X20d)
- Miten toimiva pelastustoimen yhteistyö on muiden organisaatioiden kanssa (muuttuja X20e)
- Miten hyvin pelastustoimi huolehtii vapaaehtoisen henkilöstön riittävydestä (muuttuja X20f)
- Miten tuloksekasta on pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoiminta (muuttuja X20g)

- Miten korkea on pelastustoimen muutosvalmius (muuttuja X20h)
- Miten hyvin katsot selviytyväsi omasta pelastustoimen tehtävästäsi (muuttuja X20i)
- Mikä on väestön omatoimisen varautumisen taso (muuttuja X20j)

Alkujaan luettelossa oli vain seitsemän kriittistä menestystekijää. Muuttujiin X20c (miten hyvin pelastustoimi huolehtii väestönsuojelusta), X20i (miten hyvin katsot selviytyväsi omasta pelastustoimen tehtävästäsi) ja X20j (mikä on väestön omatoimisen varautumisen taso) liittyvät uudet menestystekijät otettiin mukaan vastaajien aloitteesta.

Vastausten suorat jakaumat keskiarvoineen ja -hajontoineen on nähtävissä **liitteessä 2**. Taustaorganisaatiokohtaiset keskiarvot on nähtävissä **liitteessä 3**. Havaitaan, että korkeimmat kouluarvosanat vastaajat ovat antaneet omalle selviytymiselle pelastustoimen tehtävissä (muuttuja X20i, keskiarvo = 8.2) sekä sille, miten hyvin pelastustoimi huolehtii ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista toimia vaaratilanteissa ja sille, miten toimiva pelastustoimen yhteistyö on muiden organisaatioiden kanssa (muuttujat X20b ja X20e, kummallakin keskiarvo = 7.0). Heikoimmat arvosanat vastaajat ovat antaneet pelastustoimen muutosvalmiudelle (muuttuja X20h, keskiarvo = 5.6) sekä väestön omatoimisen varautumisen tasolle (muuttuja X20j, keskiarvo = 5.7). Erityisen alhaiset muutosvalmiuden arvosanat antavat muiden kuin pelastustoimen organisaatioiden edustajat (keskiarvo = 4.0) sekä pelastusalan järjestöjen edustajat (keskiarvo = 4.5).

Vastaajilta pyydettiin arvioita myös organisaatiokohtaisista kriittisistä menestystekijöistä. Alkujaan niitä oli tarkoitus kysyä vain pelastuslaitosten osalta, mutta vastaajien aloitteesta arviot laajennettiin koskemaan myös sisäasiainministeriön pelastusosastoa, lääninhallitusten pelastusosastoja, vapaaehtoispalokuntia ja Pelastusopistoa (**liite 1**, kysymykset 20–25). Arviointien kohteena olivat seuraavat kriittiset menestystekijät:

- Missä määrin organisaation henkilöstö on osaavaa
- Missä määrin organisaation henkilöstö on motivoitunutta
- Missä määrin organisaation henkilöstö on halukasta kehittämään itseään
- Miten hyvin organisaation henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan
- Miten korkealla tasolla työhyvinvointi on organisaatiossa
- Miten hyvä kilpailukyky organisaatiolla on työnantajana.

Vastausten suorat jakaumat keskiarvoineen ja -hajontoineen esitetään **liitteessä 2**, ja menestystekijäarvioiden jakaumat ristiintaulukoituna taustamuuttujan X2 kanssa esitetään **liitteessä 3** (kysymykset 20–25).

Vapaaehtoispalokunnat ja Pelastusopisto ovat saaneet vastaajilta useimpien kriittisten menestystekijöiden osalta keskimääräistä paremmat arviot. Vapaaehtoispalokunnissa henkilöstön pätevyyden ja työtehtävien vastaavuus on kuitenkin arvioitu verraten huonoksi eikä vapaaehtoispalokuntien kilpailukyky rekrytoijana ole muihin verrattuna kovin hyvä. Lääninhallitusten rekrytointiongelmat on arvioitu tätäkin suuremmiksi.

4 Yhteenveto

Pelastustoimen tulevaisuusseminaarin 28.–29.10.2008 yhteydessä Jyväskylässä toteutettiin osanottajille kyselykartoitus käyttäen Global Response Oy Ltd:n toimittamaa langatonta yleisövastausjärjestelmää, joka mahdollisti vuorovaikutteisen työskentelyn osanottajien kanssa. Kyselyyn osallistui yhteensä 28 henkilöä sisäasianministeriön pelastusosastosta, läänien pelastusosastoista, alueiden pelastustoimista, pelastusalan järjestöistä, Pelastusopistosta sekä eräästä muusta yhteistoimintaorganisaatiosta. Kyselyllä haluttiin kartoittaa laaja-alaisesti näiden pelastustoimen keskeisten asiantuntijoiden käsityksiä 1) pitkän tähtäyksen tulevaisuusluotauksen tarpeesta pelastustoimessa, 2) Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin ehdottaman skenaariomallin 2025+ käyttökelpoisuudesta, 3) pelastustoimen kehittämistarpeista tulevaisuuden toimintaympäristöä ajatellen, 4) tulevaisuuden riskikehityksestä ja siihen varautumisesta sekä 5) pelastustoimen kriittisistä menestystekijöistä. Tuloksista todetaan vastaavasti seuraavaa:

- 1) Kukaan vastaajista ei olettanut turvallisuushkien tulevaisuudessa vähenevän. Lähes kaikki vastaajat pitivät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimen kannalta vähintään tärkeänä ja noin kolmasosa vastaajista jopa kriittisen tärkeänä. Sisäasiainministeriön ja lääninhallitusten edustajissa oli eniten tulevaisuuden ennakointia kriittisen tärkeänä pitäviä. Kaikki, jotka olettivat turvallisuushkien tulevaisuudessa lisääntyvän, pitivät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimessa vähintään tärkeänä.
- 2) Noin 80 % vastaajista piti Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin ehdottamaan skenaariomalliin 2025+ valittuja muutostekijöitä tulevaisuuden kannalta merkittävinä, ja suurin osa

vastaajista piti malliin liittyvien skenaarioiden nimityksiä kuvaavina. Mallin neljästä skenaariosta todennäköisimmin toteutuvaksi vastaajat arvioivat *markkinavetoisen maailman*. Vastaajien skenaariomallille antaman kouluarvosanan keskiarvo oli 7.8 asteikolla 4–10. Skenaariomallin kehittämiseksi vastaajilta pyydettiin ehdotuksia tulevaisuuden kannalta tärkeiksi toimintaympäristön muutostekijöiksi. Ehdotuksia tuli kaikkiaan kymmenen. Näistä kaksi ulottuvuutta erottui erityisen mielenkiintoisina toimintaympäristön muutostekijänä: talouden tukema teknologinen kehitys sekä luonnonvarojen kestävä käyttö yhdessä vapaaehtoisuuden kanssa.

- 3) Vastaajien antamista kouluarvosanoista (4–10) voidaan päätellä, että he arvostavat hiukan enemmän pelastustoimen toiminta-ajatusta kuin visiota ja ydinarvoja, vaikka toiminta-ajatus on nykykäsitysten mukaan liian monisanainen. Syynä saattaa olla se, että toiminta-ajatus on visioon ja ydinarvoihin verrattuna sisällöllisiltä ilmaisuiltaan varsin konkreettinen, joten siihen on helppo ottaa kantaa. Yli 46 % vastaajista oli sitä mieltä, että pelastustoimen tehtäväkentän tulisi olla nykyistä laajempi. Yli 44 % vastaajista oli sitä mieltä, että ulkoistamisen pelastustoimessa pitäisi olla nykyistä laajempaa. On mielenkiintoista, että peräti 92 % vastaajista oli sitä mieltä, että pelastustoimen olisi syytä koordinoida viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin. Pitäisikin nostaa laajempaan keskusteluun, mitä tämä laajennustarve tarkkaan ottaen koskee ja miten se voisi olla toteutettavissa. Vastaajista 63 % piti tulevaisuuden kannalta parhaana vaihtoehtona valtiollista pelastustointia, mutta lähes kaikki nämä valtiollisen pelastustoimen kannattajat olivat pelastusalan järjestöjen, Pelastusopiston, sisäasiainministeriön ja läänien edustajia.
- 4) Kyselyssä annetuista vaihtoehtoista merkittävimpinä tulevaisuuden turvallisuusriskeinä vastaajat pitivät energian saatavuushäiriöitä, ilmastonmuutoksen seurauksia, merellisiä öljyjonnettomuuksia ja systeemisiä riskejä. Riittämättömimmin vastaajat pitivät pelastustointia osaltaan varautuneena tulevaisuusriskeihin, jotka liittyvät teknologisen kehityksen hallitsemattomuuteen, systeemiin riskeihin, tietokoneviruksiin ja hyökkäyksiin tietoverkkoihin, kansainväliseen rikollisuuteen sekä kansainväliseen terrorismiin. Näissä turvallisuusriskeissä myös pelastustoimen rooli on vaikea määritellä. Kyselyssä annettujen vaihtoehtojen lisäksi osanottajat mainitsivat kymmenen tulevaisuuden turvallisuusriskiä, jotka olivat syrjäytyminen, väkivaltaiset mellakat, joissa myös pelastustoimi on kohteena, maaseudun autioituminen, vanhusten kotona hoitaminen, lisääntynyt välinpitämättömyys ihmisistä kohtaan, työvoiman kyky- ja saatavuusongelmat, väestön ikääntyminen, väestön monikulttuurisuus, uus-

avuttomuus ja kansalaistottelemattomuus. Näistä riittämättömimmin vastaajat pitivät pelastustoimintaa osaltaan varautuneena tulevaisuusriskeihin, jotka liittyvät kansalaistottelemattomuuteen, väkivaltaisiin mellakoihin, joissa myös pelastustoimi on kohteena, lisääntyneeseen välinpitämättömyyteen ihmisestä sekä työvoiman kyky- ja saatavuushäiriöihin. Ryhmittelyanalyysin tuloksista todettiin, että vastaajien arvioinnit osanottajien mainitsemista kymmenestä tulevaisuuden turvallisuusriskistä olivat yhteydessä toisalta heidän taustaorganisaatioonsa sekä toisalta siihen, millaisena he näkevät turvallisuusriskikehityksen tulevaisuudessa ja miten tärkeänä he pitivät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimen kannalta. Arvioidessaan menestystä pelastustoimen kriittisissä menestystekijöissä vastaajat antoivat korkeimmat kouluarvosanat omalle selviytymiselleen pelastustoimen tehtävissä, pelastustoimen huolehtimiselle ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista toimia vaaratilanteissa sekä pelastustoimen muiden organisaatioiden kanssa tehtävän yhteistyön toimivuudelle. Erityisen heikon arvosanan vastaajat ovat antaneet pelastustoimen muutosvalmiudelle. Siinä keskiarvo on 4.0, mikä vaikuttaa ennakointityön näkökulmasta huolestuttavalta. Heikon arvosanan vastaajat ovat antaneet myös väestön omatoimisen varautumisen tasolle, jossa keskiarvo on 4.5. Organisaatiokohtaisia kriittisiä menestystekijöitä tarkasteltaessa huomio kiinnittyy vastaajien näkemyksiin pelastuslaitosten työhyvinvointiin liittyvistä ongelmista. Toisalta pelastuslaitosten henkilöstö on arvioitu taidoiltaan verraten osaavaksi. Lisäksi pelastuslaitosten henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat arvioitsijoiden mielestä verraten hyvin toisiaan. Vapaaehtoispalokunnat ovat saaneet vastaajilta useimpien kriittisten menestystekijöiden osalta keskimääräistä paremmat arviot. Vapaaehtoispalokunnissa henkilöstön pätevyiden ja työtehtävien vastaavuus on kuitenkin nähty verraten huonoksi. Lisäksi sekä vapaaehtoispalokuntien että ainakin tällä hetkellä lääninhallitusten kilpailukyky henkilöstörekrytoijina arvioitiin muihin verrattuna ongelmalliseksi.

Kyselyn tarkoitus oli käytännöllinen: haluttiin tietoa Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin jatko-työskentelyä varten. Tavoitteena oli kartoittaa pelastustoimen johdosta ja keskeisistä yhteistoimintakumppaneista koostuvan kohderyhmän käsityksiä Pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin jatko-työskentelyä varten. Hankittua tietoa voidaan pitää riittävän luotettavana kyseiseen tarkoitukseen. Tiedon pätevyyttä heikentää se, että tiedonkeruun yhteydessä käytyjä mielenkiintoisia keskusteluja ei tallennettu myöhemmää analysointia varten.

LIITE 1. Tiedonkeruussa esitetyt kysymykset

2. Mihin seuraavista kuuluu taustaorganisaatiosi? (muuttuja X2)
 1. Sm tai läänin pelastusosasto
 2. Alueen pelastustoimi
 3. Pelastusalan järjestö
 4. Pelastusopisto
 5. Muu
3. Näkemyksesi turvallisuushkien kehityksestä tulevaisuudessa yleensä (muuttuja X3)
 1. vähenevät
 2. ovat ennallaan
 3. lisääntyvät
4. Miten tärkeänä pidät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimen kannalta (muuttuja X4)
 1. ei tärkeää
 2. tärkeää
 3. kriittisen tärkeää

Tässä välissä esitellään pelastustoimen tulevaisuuden ennakointiin liittyvä skenaariotyö ja perusskenaariomalli 2025+

5. Mikä on käsityksesi seuraavan ulottuvuuden merkittävyydestä tulevaisuuden kannalta?
(Asteikko 1= Ei merkittävä, 2= Merkittävä)
 1. Huono kansainvälinen yhteistoiminta – Hyvä kansainvälinen yhteistoiminta (muuttuja X5a)
 2. Yhteisöllisyys (julkinen ohjaus) – Yksilöllisyys (yksityistäminen) (muuttuja X5b)
6. Missä määrin seuraava osallistujien mainitsema ulottuvuus on tulevaisuuden kannalta tärkeä?
(Asteikko 1= Ei lainkaan merkittävä, 2=Merkittävä)
 10. Ehdotus: Hidas teknologinen kehitys – Nopea teknologinen kehitys (muuttuja X6a)
 11. Ehdotus: Luonnonvarojen riistokäyttö – Luonnonvarojen kestävä käyttö (muuttuja X6b)
 12. Ehdotus: Pelastusalan arvostus huono – Pelastusalan arvostus hyvä (muuttuja X6c)
 13. Ehdotus: Heikko julkinen ohjaus – Vahva julkinen ohjaus (muuttuja X6d)
 14. Ehdotus: Huonot toimintamenetelmät ja -resurssit – Hyvät toimintamenetelmät ja -resurssit (muuttuja X6e)
 15. Ehdotus: Pelastustoimen huono uudistumiskyky – Pelastustoimen hyvä uudistumiskyky (muuttuja X6f)
 16. Ehdotus: Palvelujen alueellinen epätasa-arvo – Palvelujen alueellinen tasa-arvo (muuttuja X6g)
 17. Ehdotus: Heikko talous – Vahva talous (muuttuja X6h)
 18. Ehdotus: Pelastustoimen palvelut maksuttomat – Pelastustoimen palvelut maksulliset (muuttuja X6i)
 19. Ehdotus: Vapaaehtoisuus – Ei vapaaehtoisuutta (muuttuja X6j)
7. Millä tavalla seuraava nimitys kuvaa ko. skenaariota?
(Asteikko: 1= erittäin huonosti, 2= melko huonosti, 3= melko hyvin, 4= erittäin hyvin)
 1. *Kestävän kehityksen maailma* kuvaa skenaariota A (muuttuja X7a)
 2. *Markkinavetoinen maailma* kuvaa skenaariota B (muuttuja X7b)
 3. *Suljettujen valtioiden ja blokkien maailma* kuvaa skenaariota C (muuttuja X7c)
 4. *Yhtiökaptalistinen maailma* kuvaa skenaariota D (muuttuja X7d)

8. Minkä tulevaisuusskenaarion toteutuminen on todennäköisintä, jos joka tapauksessa yksi skenaarioista toteutuisi (muuttuja X8)
 1. *Kestävän kehityksen maailma* (skenaario A)
 2. *Markkinavetoinen maailma* (skenaario B)
 3. *Suljettujen valtioiden ja blokkien maailma* (skenaario C)
 4. *Yhtiökapitalistinen maailma* (skenaario D)
9. Anna kouluarvosana asteikolla 4–10 Tulevaisuusluotausluotausraadin ehdottamalle perusskenaariomallille 2025+ (muuttuja X9)
10. Anna kouluarvosana asteikolla 4–10 seuraaville pelastustoimen strategisille instrumenteille
 1. Toiminta-ajatukselle – *Pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta tavoitteena hyvä turvallisuuskulttuuri, vähemmän onnettomuuksia, pienemmät vahingot, nopea ja tehokas apu onnettomuuksissa ja poikkeusoloissa sekä hyvä yhteistyö* (muuttuja X10a)
 2. Visiolle – *Suomessa on hyvä turvallisuuskulttuuri ja Euroopan tehokkain pelastustoimi* (muuttuja X10b)
 3. Arvo-sloganille – *Turvallisuus on yhteinen asiaamme: Inhimillisesti Ammatillisesti Luotettava* (muuttuja X10c)
11. Miten laajan pelastustoimen tehtäväkentän pitäisi olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna nykyiseen verrattuna? (muuttuja X11)
 1. suppeampi
 2. saman laajuinen
 3. laajempi
12. Miten laajan toimintojen ulkoistamisen pitäisi pelastustoimessa olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna? (muuttuja X12)
 1. nykyistä suppeampi
 2. nykyisen laajuinen
 3. nykyistä laajempi
13. Mikä olisi tarkoituksenmukaisin omistajuuspohja pelastustoimelle tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna? (muuttuja X13)
 1. Yksityinen pelastustoimi
 2. Kunnallinen kuntakohtainen pelastustoimi (kuten ennen)
 3. Kunnallinen alueellistettu pelastustoimi (kuten nyt)
 4. Valtiollinen pelastustoimi
 5. Muu, mikä
14. Millaisen turvallisuusriskin Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavan 20 vuoden aikana muodostavat:
(Asteikko: Turvallisuusriski on nykyiseen verrattuna 1 = vähäisempi, 2 = yhtä suuri, 3 = suurempi)
 1. suuronnettomuudet yleensä (muuttuja X14a)
 2. ilmastomuutoksen seuraukset (muuttuja X14b)
 3. luonnonympäristöön kohdistuvat onnettomuudet (muuttuja X14c)
 4. merelliset öljyonnettomuudet (muuttuja X14d)
 5. ydinvoimalaonnettomuudet (muuttuja X14e)
 6. vaarallisten aineiden onnettomuudet (muuttuja X14f)
 7. lento-, raide- tai tieliikenneonnettomuudet (muuttuja X14g)
 8. tartuntataudit ja epidemiat (muuttuja X14h)
 9. energian saatavuushäiriöt (muuttuja X14i)

15. Millaisen turvallisuusriskin Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavan 20 vuoden aikana muodostavat:
(Asteikko: Turvallisuusriski on nykyiseen verrattuna 1 = vähäisempi, 2 = yhtä suuri, 3 = suurempi)

1. teknologisen kehityksen hallitsemattomuus (muuttuja X15a)
2. systeemiset riskit (kompleksisiin järjestelmiin liittyvät riskit) (muuttuja X15b)
3. tietokonevirukset ja hyökkäykset tietoverkkoihin (muuttuja X15c)
4. kansainvälinen rikollisuus (muuttuja X15d)
5. ympäristö- ja ilmastopakolaisuus (muuttuja X15e)
6. globaalin talouden ongelmat (finanssikriisi ja talouden romahdus) (muuttuja X15f)
7. kansainvälinen terrorismi (muuttuja X15g)
8. sotilaalliset uhat (muuttuja X15h)

16. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut tuleviin turvallisuusriskeihin, jonka muodostavat

1. suuronnettomuudet yleensä (muuttuja X16a)
2. ilmastomuutoksen seuraukset (muuttuja X16b)
3. luonnonympäristöön kohdistuvat onnettomuudet (muuttuja X16c)
4. merelliset öljyonnettomuudet (muuttuja X16d)
5. ydinvoimalaonnettomuudet (muuttuja X16e)
6. vaarallisten aineiden onnettomuudet (muuttuja X16f)
7. lento-, raide- tai tieliikenneonnettomuudet (muuttuja X16g)
8. tartuntataudit ja epidemiat (muuttuja X16h)
9. energian saatavuushäiriöt (muuttuja X16i)

17. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut tuleviin turvallisuusriskeihin, jonka muodostavat

1. teknologisen kehityksen hallitsemattomuus (muuttuja X17a)
2. systeemiset riskit (kompleksisiin järjestelmiin liittyvät riskit) (muuttuja X17b)
3. tietokonevirukset ja hyökkäykset tietoverkkoihin (muuttuja X17c)
4. kansainvälinen rikollisuus (muuttuja X17d)
5. ympäristö- ja ilmastopakolaisuus (muuttuja X17e)
6. globaalin talouden ongelmat (finanssikriisi ja talouden romahdus) (muuttuja X17f)
7. kansainvälinen terrorismi (muuttuja X17g)
8. sotilaalliset uhat (muuttuja X17h)

Mitkä muut tekijät, joita edellä ei ole käsitelty, voisivat muodostaa turvallisuusriskejä Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavien 20 vuoden aikana?

18. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut turvallisuusriskiin, jonka muodostaa

1. osallistujien mainitsema riskitekijä: Syrjäytyminen (muuttuja X18a)
2. osallistujien mainitsema riskitekijä: Väkivaltaiset mellakat – myös pelastustoimi kohteena (muuttuja X18b)
3. osallistujien mainitsema riskitekijä: Maaseudun autioituminen (muuttuja X18c)
4. osallistujien mainitsema riskitekijä: Vanhusten kotona hoitaminen (muuttuja X18d)
5. osallistujien mainitsema riskitekijä: Lisääntynyt välinpitämättömyys ihmisistä (muuttuja X18e)
6. osallistujien mainitsema riskitekijä: Työvoiman kyky- ja saatavuusongelmat (muuttuja X18f)
7. osallistujien mainitsema riskitekijä: Väestön ikääntyminen (muuttuja X18g)
8. osallistujien mainitsema riskitekijä: Väestön monikulttuurisuus (muuttuja X18h)
9. osallistujien mainitsema riskitekijä: Uusavuttomuus (muuttuja X18i)
10. osallistujien mainitsema riskitekijä: Kansalaistottelemattomuus (muuttuja X18j)

19. Olisiko pelastustoimen syytä koordinoida viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin (muuttuja X19)

1. Kyllä
2. Ei

20. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10

1. miten hyvin pelastustoimi huolehtii ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista estää onnettomuuksia (muuttuja X20a)
2. miten hyvin pelastustoimi huolehtii ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista toimia vaaratilanteissa. (muuttuja X20b)
3. miten tarkoituksenmukainen pelastustoimen sisäinen tehtäväjako on (muuttuja X20c)
4. miten toimiva pelastustoimen yhteistyö on muiden organisaatioiden kanssa (muuttuja X20d)
5. miten hyvin pelastustoimi huolehtii vapaaehtoisen henkilöstön riittävydestä (muuttuja X20e)
6. miten tuloksekasta on pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoiminta (muuttuja X20f)
7. miten korkea on pelastustoimen muutosvalmius (muuttuja X20g)

21. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10

1. missä määrin pelastuslaitosten henkilöstö on osaavaa (muuttuja X21a)
2. missä määrin pelastuslaitosten henkilöstö on motivoitunutta (muuttuja X21b)
3. missä määrin pelastuslaitosten henkilöstö on halukasta kehittämään itseään (muuttuja 21c)
4. miten hyvin pelastuslaitosten henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan (muuttuja 21d)
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on pelastuslaitoksissa (muuttuja X21e)
6. miten hyvä kilpailukyky pelastuslaitoksilla on työnantajana (muuttuja X21f)

22. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10

1. missä määrin lääninhallitusten henkilöstö on osaavaa (muuttuja X22a)
2. missä määrin lääninhallitusten henkilöstö on motivoitunutta (muuttuja X22b)
3. missä määrin lääninhallitusten henkilöstö on halukasta kehittämään itseään (muuttuja X22c)
4. miten hyvin lääninhallitusten henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan (muuttuja X22d)
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on lääninhallituksissa (muuttuja X22e)
6. miten hyvä kilpailukyky lääninhallituksilla on työnantajana (muuttuja X22f)

23. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10

1. missä määrin sisäasiainministeriön henkilöstö on osaavaa (muuttuja X23a)
2. missä määrin sisäasiainministeriön henkilöstö on motivoitunutta (muuttuja X23b)
3. missä määrin sisäasiainministeriön henkilöstö on halukasta kehittämään itseään (muuttuja X23c)
4. miten hyvin sisäasiainministeriön henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan (muuttuja X23d)
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on sisäasiainministeriössä (muuttuja X23e)
6. miten hyvä kilpailukyky sisäasiainministeriöllä on työnantajana (muuttuja X23f)

24. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10

1. missä määrin vapaaehtoispalokuntien henkilöstö on osaavaa (muuttuja X24a)
2. missä määrin vapaaehtoispalokuntien henkilöstö on motivoitunutta (muuttuja X24b)
3. missä määrin vapaaehtoispalokuntien henkilöstö on halukasta kehittämään itseään (muuttuja X24c)
4. miten hyvin vapaaehtoispalokuntien henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan (muuttuja X24d)
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on vapaaehtoispalokunnissa (muuttuja X24e)
6. miten hyvä kilpailukyky vapaaehtoispalokunnilla on työnantajana (muuttuja X24f)

25. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4–10

1. missä määrin Pelastusopiston henkilöstö on osaavaa (muuttuja X25a)
2. missä määrin Pelastusopiston henkilöstö on motivoitunutta (muuttuja X25b)
3. missä määrin Pelastusopiston henkilöstö on halukasta kehittämään itseään (muuttuja X25c)
4. miten hyvin Pelastusopiston henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan (muuttuja X25d)
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on Pelastusopistossa (muuttuja X25e)
6. miten hyvä kilpailukyky Pelastusopistolla on työnantajana (muuttuja X25f)

LIITE 2. Vastausten jakaumatietoja (Global Response Oy Ltd)

Kysymys2 (muuttuja X2)

Mihin seuraavista kuuluu taustaorganisaatiosi?

1. Sm tai läänin pelastusosasto	28,6%
2. Alueen pelastustoimi	35,7%
3. Pelastusalan järjestö	10,7%
4. Pelastusopisto	21,4%
5. Muu	3,6%

Kysymys 3 (muuttuja X3)

Näkemyksesi turvallisuushkien kehityksestä tulevaisuudessa yleensä

1. vähenevät	0,0%
2. ovat ennallaan	28,6%
3. lisääntyvät	71,4%

Kysymys 4 (muuttuja X4)

Miten tärkeänä pidät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimen kannalta

1. ei tärkeää	3,6%
2. tärkeää	64,3%
3. kriittisen tärkeää	32,1%

Kysymys 5 (muuttujat X5a-b)

Mikä on käsityksesi seuraavan ulottuvuuden merkittävyydestä tulevaisuuden kannalta?

1. Huono kansainvälin...		{0.4} (27) 1,8
2. Yhteisöllisyys (julki...		{0.4} (27) 1,9

Kysymys 6 (muuttujat X6a-j)

Missä määrin seuraava osallistujien mainitsema ulottuvuus on tulevaisuuden kannalta tärkeä?

1. Hidas teknologinen kehitys ...		{0.5} (28) 1,6
2. Luonnonvarojen riistokäytt...		{0.5} (27) 1,6
3. Pelastusalan arvostus huon...		{0.5} (26) 1,6
4. Heikko julkinen ohjaus - vah...		{0.5} (26) 1,6
5. Huonot toiminta menetelm...		{0.5} (28) 1,7
6. Pelastustoimen huono uudi...		{0.4} (28) 1,8
7. Palvelujen alueellinen epätas...		{0.5} (28) 1,7
8. Heikko talous - vahva talous		{0.5} (27) 1,7
9. Pelastustoimen palvelut ma...		{0.5} (28) 1,4
10. Vapaaehtoisuus - ei vapaae...		{0.5} (28) 1,6

Kysymys 7 (muuttujat X7a-d)

Millä tavalla seuraava nimitys kuvaa ko. skenaariota? (Asteikko: 1= erittäin huonosti, 2= melko huonosti, 3=

1. Kestävän kehitykse...		{0.6} (26) 3,5
2. Markkinavetoinen ...		{0.6} (25) 3,5
3. Suljettujen valtioiden...		{1.0} (27) 2,6
4. Yhtiökapitalistinen ...		{0.7} (26) 3,0

Kysymys 8 (muuttuja X8)

Minkä tulevaisuusskenaarion toteutuminen on todennäköisintä, jos joka tapauksessa yksi skenaarioista toteutuisi

1. Kestävän kehityksen maailma (skenaario A)	18,5%
2. Markkinavetoinen maailma (skenaario B)	77,8%
3. Suljettujen valtioiden ja blokkien maailma (skenaario C)	3,7%
4. Yhtiökapitalistinen maailma (skenaario D)	0,0%

Kysymys 9 (muuttuja X9)

Anna kouluarvosana asteikolla 4-10 Tulevaisuusluotausluotausraadin ehdottamalle

1. arvosana		{0.7} (28) 7,8
-------------	--	----------------

Kysymys 10 (muuttujat X10a–c)

Anna kouluarvosana asteikolla 4-10 seuraaville pelastustoimen strategisille instrumenteille

1. Toiminta-ajatukselle - Pe...		{1.0}	(27)	7.7
2. Visiolle - Suomessa on h...		{1.6}	(27)	7.0
3. Arvo-sloganille - Turvalli...		{1.8}	(27)	7.5

Kysymys 11 (muuttujat X11)

Miten laajan pelastustoimen tehtäväkentän pitäisi olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna nykyiseen verrattuna?

1. suppeampi	17,9%
2. saman laajuinen	35,7%
3. laajempi	46,4%

Kysymys 12 (muuttujat X12)

Miten laajan toimintojen ulkoistamisen pitäisi pelastustoimessa olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna?

1. nykyistä suppeampi	22,2%
2. nykyisen laajuinen	33,3%
3. nykyistä laajempi	44,4%

Kysymys 13 (muuttujat X13)

Mikä olisi tarkoituksenmukaisin omistajuuspohja pelastustoimelle tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna?

1. Yksityinen pelastustoimi	0,0%
2. Kunnallinen kuntakohtainen pelastustoimi	8,3%
3. Kunnallinen alueellistettu pelastustoimi	29,2%
4. Valtiollinen pelastustoimi	62,5%
5. Muu, mikä	0,0%

Kysymys 14 (muuttujat X14a–i)

Millaisen turvallisuusriskin Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavan 20 vuoden aikana muodostavat:

1. suuronnettomuudet ylee...		{0.6}	(28)	2.2
2. ilmastonmuutoksen seur...		{0.5}	(28)	2.7
3. luonnonympäristöön ko...		{0.6}	(28)	2.5
4. merelliset öljyonnetom...		{0.6}	(24)	2.7
5. ydinvoimalaonnettomuu...		{0.6}	(27)	2.0
6. vaarallisten aineiden onn...		{0.6}	(27)	2.2
7. lento-, raide- tai tieliik...		{0.6}	(26)	2.1
8. tartuntataudit ja epidem...		{0.7}	(27)	2.3
9. energian saatavuushäiriöt		{0.5}	(25)	2.8

Kysymys 15 (muuttujat X15a–h)

Millaisen turvallisuusriskin Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavan 20 vuoden aikana muodostavat:

1. teknologisen kehityksen ...		{0.8}	(24)	2.0
2. systeemiset riskit (komp...		{0.4}	(23)	2.7
3. tietokonevirukset ja hyö...		{0.7}	(20)	2.5
4. kansainvälinen rikollisuus		{0.5}	(21)	2.5
5. ympäristö- ja ilmastopak...		{0.7}	(24)	2.0
6. globaalin talouden ongel...		{0.6}	(23)	2.3
7. kansainvälinen terrorismi		{0.7}	(23)	2.2
8. sotilaalliset uhat		{0.6}	(20)	1.6

Kysymys 16 (muuttujat X16a–i)

Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut tuleviin

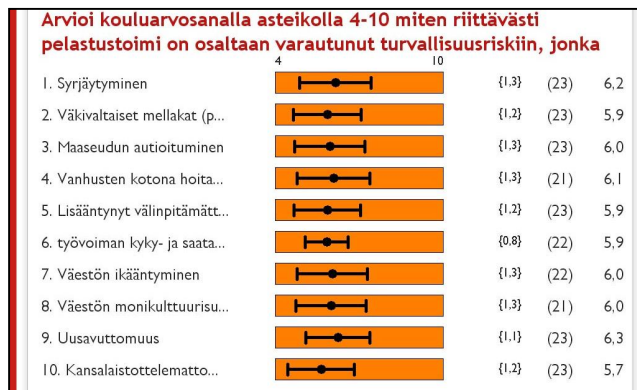
1. suuronnettomuudet ...		{1.1}	(24)	7.6
2. ilmastonmuutoksen s...		{1.4}	(22)	6.5
3. luonnonympäristöön ...		{1.4}	(24)	6.9
4. merelliset öljyonnetm...		{1.5}	(24)	6.9
5. ydinvoimalaonnettom...		{1.4}	(22)	7.0
6. vaarallisten aineiden o...		{1.1}	(22)	8.3
7. lento-, raide- tai tieliik...		{0.9}	(24)	8.3
8. tartuntataudit ja epid...		{1.4}	(22)	6.7
9. energian saatavuushäi...		{1.4}	(19)	6.6

Kysymys 17 (muuttujat X17a–h)

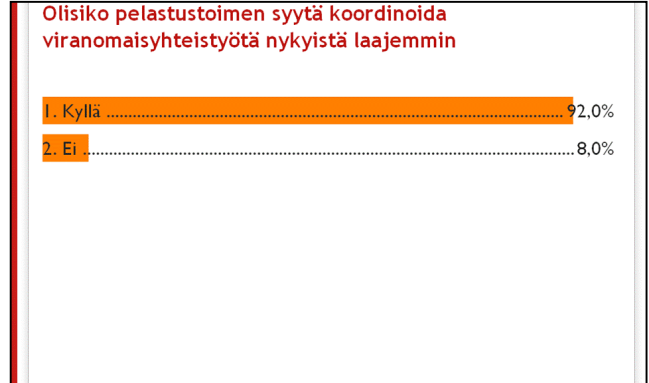
Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut tuleviin

1. teknologisen kehityks...		{1.0}	(24)	6.0
2. systeemiset riskit (ko...		{0.9}	(24)	5.2
3. tietokonevirukset ja ...		{1.1}	(24)	5.7
4. kansainvälinen rikollis...		{1.6}	(23)	5.6
5. ympäristö- ja ilmastop...		{1.4}	(23)	6.0
6. globaalin talouden on...		{1.6}	(23)	5.8
7. kansainvälinen terrori...		{1.7}	(21)	5.7
8. sotilaalliset uhat		{1.7}	(23)	6.6

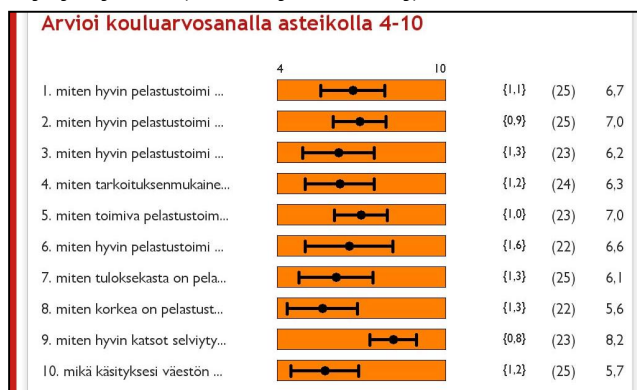
Kysymys 18 (muuttujat X18 a-j)

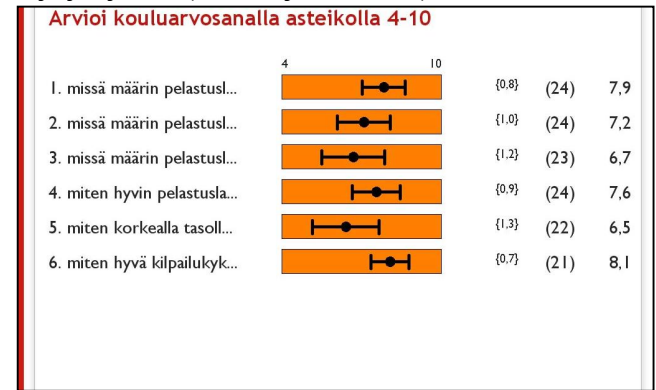
Kysymys 19 (muuttuja X19)

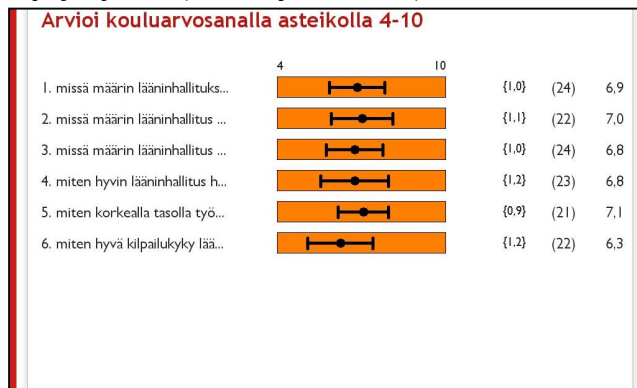
Kysymys 20 (muuttujat X20a-j)

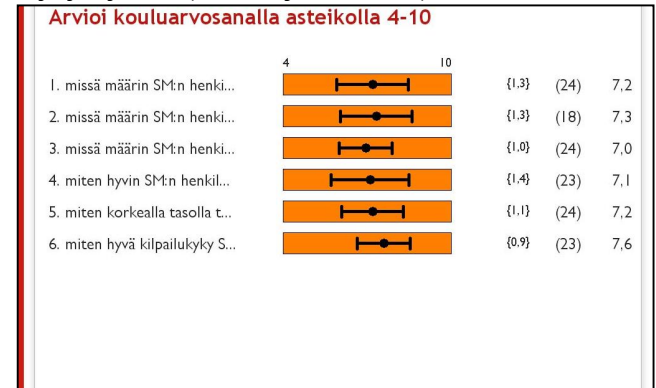
Kysymys 21 (muuttujat X21a-f)

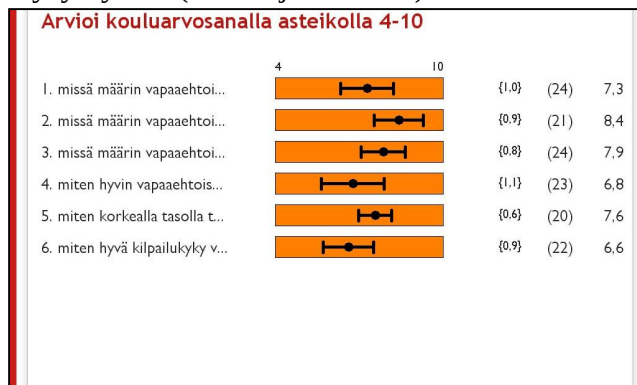
Kysymys 22 (muuttujat X22a-f)

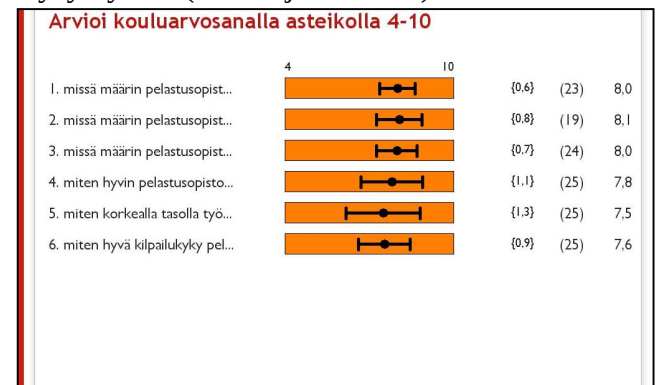
Kysymys 23 (muuttujat X23a-f)

Kysymys 24 (muuttujat X24a-f)

Kysymys 25 (muuttujat X25a-f)

LIITE 3. Ristiintaulukointeja (Global Response Oy Ltd)

Kysymys 3. Näkemyksesi turvallisuusuuhkien kehityksestä tulevaisuudessa yleensä

Muuttuja X3	Sm/lääni	Pelastuslaitos	Järjestö	Pel.opisto	yht.
1. vähenevät	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2. ovat ennallaan	37,5%	40,0%	0,0%	16,7%	28,6%
3. lisääntyvät	62,5%	60,0%	100,0%	83,3%	71,4%

Kysymys 4. Miten tärkeänä pidät tulevaisuuden ennakointia pelastustoimen kannalta

Muuttuja X4	Sm/lääni	Pelastuslaitos	Järjestö	Pel.opisto	yht.
1. ei tärkeää	0,0%	10,0%	0,0%	0,0%	3,6%
2. tärkeää	37,5%	70,0%	66,7%	83,3%	64,3%
3. kriittisen tärkeää	62,5%	20,0%	33,3%	16,7%	32,1%

Kysymys 5. Mikä on käsityksesi seuraavan ulottuvuuden merkittävyydestä tulevaisuuden kannalta? (Asteikko 1= Ei merkittävä, 2= Merkittävä)

Muuttujat X5a–b	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. Huono kansainvälinen yhteistoiminta - Hyvä kansainvälinen yhteistoiminta	1,6	1,9	2,0	1,8	1,8
2. Yhteisöllisyys (julkinen ohjaus) – Yksilöllisyys (yksityistäminen)	2,0	1,9	1,7	1,7	1,9

Kysymys 6. Missä määrin seuraava osallistujien mainitsema ulottuvuus on tulevaisuuden kannalta tärkeä? (Asteikko 1= Ei lainkaan merkittävä, 2=Merkittävä)

Muuttujat X6a–j	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. Hidas teknologinen kehitys - nopea teknologinen kehitys	1,5	1,8	1,7	1,5	1,6
2. Luonnonvarojen riistokäyttö – luonnonvarojen kestävä käyttö	1,5	1,7	1,7	1,4	1,6
3. Pelastusalan arvostus huono – Pelastusalan arvostus hyvä	1,6	1,9	1,5	1,2	1,6
4. Heikko julkinen ohjaus - vahva julkinen ohjaus	1,8	1,3	2,0	1,5	1,6
5. Huonot toiminta menetelmät & resurssit - hyvät toiminta menetelmät & resurssit -	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
6. Pelastustoimen huono uudistumiskyky – hyvä uudistumiskyky	1,9	1,9	2,0	1,5	1,8
7. Palvelujen alueellinen epätasa-arvo – alueellinen tasa-arvo	1,8	1,6	1,7	1,8	1,7
8. Heikko talous - vahva talous	1,5	1,8	1,7	1,6	1,7
9. Pelastustoimen palvelut maksuttomat – palvelut maksulliset	1,3	1,5	2,0	1,3	1,4
10. Vapaaehtoisuus - ei vapaaehtoisuutta	1,8	1,5	2,0	1,5	1,6

Kysymys 7. Millä tavalla seuraava nimitys kuvaa ko. skenaariota? (Asteikko: 1= erittäin huonosti, 2= melko huonosti, 3= melko hyvin, 4= erittäin hyvin)

Muuttujat 7a–d	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. Kestävän kehityksen maailma kuvaa skenaariota A	3,5	3,1	4,0	3,8	3,5
2. Markkinavetoinen maailma kuvaa skenaariota B	3,6	3,4	3,0	3,6	3,5
3. Suljettujen valtioiden ja blokkien maailma kuvaa skenaariota C	2,9	2,5	2,3	2,6	2,6
4. Yhtiökapitalistinen maailma kuvaa skenaariota D	3,3	2,8	2,0	3,5	3,0

Kysymys 8. Minkä tulevaisuusskenaarion toteutuminen on todennäköisintä, jos joka tapauksessa yksi skenaarioista toteutuisi

Muuttuja X8	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	yht.
1. Kestävän kehityksen maailma (skenaario A)	25,0%	22,2%	0,0%	16,7%	18,5%
2. Markkinavetoinen maailma (skenaario B)	62,5%	77,8%	100,0%	83,3%	77,8%
3. Suljettujen valtioiden ja blokkien maailma (skenaario C)	12,5%	0,0%	0,0%	0,0%	3,7%
4. Yhtiökapitalistinen maailma (skenaario D)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kysymys 9. Anna kouluarvosana asteikolla 4-10 Tulevaisuusluotausluotausraadin ehdottamalle perusskenaariomallille 2025+

Muuttuja X9	Sm/lääni	Pelastuslaitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. arvosana	7,9	7,7	8,0	7,5	7,8

Kysymys 10. Anna kouluarvosana asteikolla 4-10 seuraaville pelastustoimen strategisille instrumenteille

Muuttujat X10a–c	Sm/lääni	Pel. laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. Toiminta-ajatukselle - Pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta tavoitteena hyvä turvallisuuskulttuuri, vähemmän onnettomuuksia, pienemmät vahingot, nopea ja tehokas apu onnettomuuksissa ja poikkeusoloissa sekä hyvä yhteistyö	7,6	7,6	8,7	7,7	7,7
2. Visiolle - Suomessa on hyvä turvallisuuskulttuuri ja Euroopan tehokkain pelastustoimi	7,1	6,6	7,3	7,0	7,0
3. Arvo-sloganille - Turvallisuus on yhteinen asiamme: Inhimillisesti Ammatillisesti Luotettavasti	6,4	7,4	9,0	8,3	7,5

Kysymys 11. Miten laajan pelastustoimen tehtäväkentän pitäisi olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna nykyiseen verrattuna?

Muuttuja X11	Sm/lääni	Pelastuslaitos	Järjestö	Pel.opisto	yht.
1. suppeampi	25,0%	0,0%	0,0%	50,0%	17,9%
2. saman laajuinen	25,0%	50,0%	66,7%	16,7%	35,7%
3. laajempi	50,0%	50,0%	33,3%	33,3%	46,4%

Kysymys 12. Miten laajan toimintojen ulkoistamisen pitäisi pelastustoimessa olla tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna?

Muuttuja X12	Sm/lääni	Pelastuslaitos	Järjestö	Pel.opisto	yht.
1. nykyistä suppeampi	12,5%	10,0%	0,0%	66,7%	22,2%
2. nykyisen laajuinen	25,0%	50,0%	50,0%	16,7%	33,3%
3. nykyistä laajempi	62,5%	40,0%	50,0%	16,7%	44,4%

Kysymys 13. Mikä olisi tarkoituksenmukaisin omistajuuspohja pelastustoimelle tulevan yhteiskuntakehityksen näkökulmasta tarkasteltuna?

Muuttuja X13	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	yht.
1. Yksityinen pelastustoimi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2. Kunnallinen kuntakohtainen pelastustoimi	12,5%	14,3%	0,0%	0,0%	8,3%
3. Kunnallinen alueellistettu pelastustoimi	25,0%	57,1%	0,0%	16,7%	29,2%
4. Valtiollinen pelastustoimi	62,5%	28,6%	100,0%	83,3%	62,5%
5. Muu, mikä	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kysymys 14. Millaisen turvallisuusriskin Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavan 20 vuoden aikana muodostavat: (Asteikko: Turvallisuusriski on nykyiseen verrattuna 1 = vähäisempi, 2 = yhtä suuri, 3 = suurempi)

Muuttuja X14a-j	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. suuronnettomuudet yleensä	2,3	2,1	2,7	2,2	2,2
2. ilmastomuutoksen seuraukset	2,8	2,8	2,7	2,3	2,7
3. luonnonympäristöön kohdistuvat onnett.	2,4	2,8	2,7	2,3	2,5
4. merelliset öljyonnettomuudet	3,0	2,7	2,7	2,2	2,7
5. ydinvoimalaonnettomuudet	2,1	1,8	2,0	2,3	2,0
6. vaarallisten aineiden onnettomuudet	2,0	2,2	2,0	2,5	2,2
7. lento-, raide- tai tieliikenneonnettomuudet	2,3	1,9	2,5	2,2	2,1
8. tartuntataudit ja epidemiat	2,6	2,5	1,7	2,2	2,3
9. energian saatavuushäiriöt	2,9	3,0	2,0	2,6	2,8

Kysymys 15. Millaisen turvallisuusriskin Suomelle ja suomalaisten turvallisuudelle seuraavan 20 vuoden aikana muodostavat: (Asteikko: Turvallisuusriski on nykyiseen verrattuna 1 = vähäisempi, 2 = yhtä suuri, 3 = suurempi)

Muuttujat X15a-i	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. teknologisen kehityksen hallitsemattomuus	2,2	2,4	2,3	1,5	2,0
2. systeemiset riskit (kompleksisiin järjestelmiin liittyvät riskit)	3,0	2,6	2,7	2,7	2,7
3. tietokonevirukset ja hyökkäykset tietoverkoihin	2,5	2,4	3,0	2,2	2,5
4. kansainvälinen rikollisuus	2,2	2,8	3,0	2,3	2,5
5. ympäristö- ja ilmastopakolaisuus	1,8	1,9	2,7	2,0	2,0
6. globaalin talouden ongelmat (finanssikriisi ja talouden romahdus)	2,0	2,0	2,3	3,0	2,3
7. kansainvälinen terrorismi	1,7	2,6	2,3	2,3	2,2
8. sotilaalliset uhat	1,8	1,7	2,0	1,5	1,7

Kysymys 16. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut tuleviin turvallisuusriskeihin, jonka muodostavat

Muuttujat X16a-i	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. suuronnettomuudet yleensä	7,6	8,0	7,0	7,5	7,6
2. ilmastomuutoksen seuraukset	7,0	5,9	6,7	6,7	6,5
3. luonnonympäristöön kohdistuvat onnettomuudet	7,4	6,3	7,0	7,0	6,9
4. merelliset öljyonnettomuudet	7,1	6,6	5,0	7,8	6,9
5. ydinvoimalaonnettomuudet	7,4	7,1	5,7	7,2	7,0
6. vaarallisten aineiden onnettomuudet	8,3	8,3	7,0	8,8	8,3
7. lento-, raide- tai tieliikenneonnettomuudet	8,3	8,6	7,7	8,3	8,3
8. tartuntataudit ja epidemiat	6,8	6,1	6,0	7,5	6,7
9. energian saatavuushäiriöt	6,9	6,0	6,0	6,8	6,6

Kysymys 17. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut tuleviin turvallisuusriskeihin, jonka muodostavat

Muuttujat X17a-h	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. teknologisen kehityksen hallitsemattomuus	6,3	5,8	5,0	6,3	6,0
2. systeemiset riskit (kompleksisiin järjestelmiin liittyvät riskit)	5,1	5,5	4,3	5,3	5,2
3. tietokonevirukset ja hyökkäykset tietoverkoihin	6,3	6,1	4,7	4,8	5,7
4. kansainvälinen rikollisuus	6,9	5,4	4,0	5,2	5,6
5. ympäristö- ja ilmastopakolaisuus	6,4	6,3	4,5	5,7	6,0
6. globaalin talouden ongelmat (finanssikriisi ja talouden romahdus)	6,4	5,8	4,3	6,0	5,8
7. kansainvälinen terrorismi	6,4	6,2	4,3	4,8	5,7
8. sotilaalliset uhat	6,8	6,9	5,3	6,7	6,6

Kysymys 18. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10 miten riittävästi pelastustoimi on osaltaan varautunut turvallisuusriskiin, jonka muodostaa

Muuttujat X18a-j	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. Syrjäytyminen	6,0	6,1	6,0	6,6	6,2
2. Väkivaltaiset mellakat (palokunta)	5,7	6,0	6,0	5,8	5,9
3. Maaseudun autioituminen	6,3	5,6	5,3	6,4	6,0
4. Vanhusten kotona hoitaminen	6,6	5,9	5,7	6,0	6,1
5. Lisääntynyt välinpitämättömyys ihmisistä	6,3	5,6	5,7	5,8	5,9
6. työvoiman kyky- ja saatavuusongelmat	6,1	5,9	5,0	5,8	5,9
7. Väestön ikääntyminen	6,4	5,9	6,0	5,8	6,0
8. Väestön monikulttuurisuus	6,0	6,1	5,7	6,0	6,0
9. Uusavuttomuus	6,4	6,0	6,0	6,6	6,3
10. Kansalaistottelemattomuus	6,1	5,1	5,3	6,0	5,7

Kysymys 19. Olisiko pelastustoimen syytä koordinoita viranomaisyhteistyötä nykyistä laajemmin

Muuttuja X19	Sm/lääni	Pelastuslaitos	Järjestö	Pel.opisto	yht.
1. Kyllä	100,0%	87,5%	100,0%	83,3%	92,0%
2. Ei	0,0%	12,5%	0,0%	16,7%	8,0%

Kysymys 20. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10

Muuttujat X20a-j	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. miten hyvin pelastustoimi huolehtii ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista estää onnettomuuksia	6,7	7,5	5,7	6,5	6,7
2. miten hyvin pelastustoimi huolehtii ihmisten ja yhteisöjen valmiuksista toimia vaaratilanteissa.	6,7	7,5	6,0	7,0	7,0
3. miten hyvin pelastustoimi huolehtii väestön-suojelusta	6,0	6,6	5,0	6,4	6,2
4. miten tarkoituksenmukainen pelastustoimen sisäinen tehtäväjako on	6,9	5,8	6,0	6,8	6,3
5. miten toimiva pelastustoimen yhteistyö on muiden organisaatioiden kanssa	6,9	7,9	5,5	6,7	7,0
6. miten hyvin pelastustoimi huolehtii vapaaehtoisen henkilöstön riittävyydestä	6,5	8,5	5,3	5,5	6,6
7. miten tuloksekasta on pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoiminta	6,1	5,4	5,7	7,2	6,1
8. miten korkea on pelastustoimen muutosvalmius	5,3	6,3	4,5	5,8	5,6
9. miten hyvin katsot selviytyväsi omasta pelastustoimen tehtävästäsi	8,1	8,4	7,3	8,4	8,2
10. mikä käsityksesi väestön omatoimisesta varautumisesta	5,7	6,1	4,3	5,8	5,7

Kysymys 21. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10

Muuttujat X21a-f	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. missä määrin pelastuslaitosten henkilöstö on osaavaa	7,7	8,0	8,3	8,0	7,9
2. missä määrin pelastuslaitosten henkilöstö on motivoitunutta	7,0	7,3	7,3	7,4	7,2
3. missä määrin pelastuslaitosten henkilöstö on halukasta kehittämään itseään	6,3	7,6	6,0	6,8	6,7
4. miten hyvin pelastuslaitosten henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan	7,6	7,9	6,7	8,0	7,6
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on pelastuslaitoksissa	6,3	7,3	4,7	6,8	6,5
6. miten hyvä kilpailukyky pelastuslaitoksilla on työnantajana	8,3	8,1	8,0	8,0	8,1

Kysymys 22. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10

Muuttujat X22a-f	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. missä määrin lääninhallituksen henkilöstö on osaavaa	7,4	6,1	7,3	7,0	6,9
2. missä määrin lääninhallituksen henkilöstö on motivoitunutta	7,3	7,0	6,7	7,0	7,0
3. missä määrin lääninhallituksen henkilöstö on halukasta kehittämään itseään	7,3	6,6	7,0	6,4	6,8
4. miten hyvin lääninhallituksen henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan	7,1	6,0	6,5	7,6	6,8
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on lääninhallituksessa	7,4	6,7	7,0	7,4	7,1
6. miten hyvä kilpailukyky lääninhallituksella on työnantajana	6,4	5,4	7,0	6,5	6,3

Kysymys 23. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10

Muuttujat X23a-f	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. missä määrin SM:n henkilöstö on osaavaa	8,0	6,5	7,0	7,2	7,2
2. missä määrin SM:n henkilöstö on motivoitunutta	8,4	6,5	6,5	7,5	7,3
3. missä määrin SM:n henkilöstö on halukasta kehittämään itseään	7,3	6,9	7,0	6,8	7,0
4. miten hyvin SM:n henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan	7,9	6,7	6,7	7,2	7,1
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on SM:n	7,1	7,3	7,3	7,2	7,2
6. miten hyvä kilpailukyky SM:n on työnantajana	7,9	7,8	7,5	7,0	7,6

Kysymys 24. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10

Muuttujat X24a-f	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. missä määrin vapaaehtoispalokuntien henkilöstö on osaavaa	7,7	7,0	6,7	7,4	7,3
2. missä määrin vapaaehtoispalokuntien henkilöstö on motivoitunutta	9,0	8,0	7,7	8,8	8,4
3. missä määrin vapaaehtoispalokuntien henkilöstö on halukasta kehittämään itseään	7,7	7,9	7,3	8,4	7,9
4. miten hyvin vapaaehtoispalokuntien henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan	7,3	6,6	5,7	7,0	6,8
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on vapaaehtoispalokuntien	7,8	7,8	7,3	7,3	7,6
6. miten hyvä kilpailukyky vapaaehtoispalokuntien on työnantajana	6,8	6,6	7,0	6,3	6,6

Kysymys 25. Arvioi kouluarvosanalla asteikolla 4-10

Muuttujat X25a-f	Sm/lääni	Pel.laitos	Järjestö	Pel.opisto	Yhteensä
1. missä määrin Pelastusopiston henkilöstö on osaavaa	8,0	8,1	8,0	8,0	8,0
2. missä määrin Pelastusopiston henkilöstö on motivoitunutta	8,0	8,0	7,7	8,8	8,1
3. missä määrin Pelastusopiston henkilöstö on halukasta kehittämään itseään	8,0	8,1	7,3	8,4	8,0
4. miten hyvin Pelastusopiston henkilöstön pätevyys ja työtehtävät vastaavat toisiaan	7,9	7,9	6,7	8,3	7,8
5. miten korkealla tasolla työhyvinvointi on Pelastusopistossa	7,4	7,6	6,7	8,0	7,5
6. miten hyvä kilpailukyky Pelastusopisto on työnantajana	7,6	7,4	7,7	7,7	7,6